

**DINU
SĂRARU**

Niște țărani

**scenariu dramatic
în șapte anotimpuri**

de

**CĂTĂLINA
BUZOIANU**

Personajele

(în ordinea intrării
în scenă)

ALISANDRU TURBATU, ofițer
AL DOILEA OFIȚER
GHEORGHE OȚĂT
DUMITRU LUI DINCĂ
NĂIȚĂ LUCEAN
PĂTRU CEL SCURT
PETRE AL LUI TOMA
CRAINA
CICLOP
GENICA, nevasta lui Năiță
DUMITRU TURBATU
TUDORA
VETA LUI HARALAMBIE
DIFUZOR
MUIEREA LUI CICLOP
MUIEREA LUI PĂTRU
TATĂL MUIERII LUI PĂTRU
MAMA MUIERII LUI PĂTRU
MOȘUL DIN SACOȚ
AL TREILEA OFIȚER
AL PATRULEA OFIȚER
MAIORUL
DUMITRU DUMITRU
SOCRUL LUI NĂIȚĂ
GHEORGHE, fiul lui Năiță
CEILALȚI COPII AI LUI NĂIȚĂ
LOCOTENENTUL
EVDOCHIA
BĂTRINUL INVĂȚĂTOR
JUDECĂTORUL
PRIMA MATRACUCA
A DOUA MATRACUCA
GREFIERUL
PROCURORUL
SIMION POPESCU
ȘOFERUL
POPA SOFRONIE
DASCĂLUL CULIȚĂ
GEANOVU
MUCĂLAU
COMISIA DE COLECTIVIZARE
ȚĂRANI, FEMEI

PARTEA I

Primul anotimp

TOAMNA

Decorul sugerează un spațiu închis, în care fiecare anotimp își cerne ploaia, zăpada, mugurii și florile. Sugestia se poate realiza atât prin decor, cât și prin jocul actorilor. Un loc de joc situat la înălțime, la care se ajunge pe o scară, și unul la nivelul scenei. Unele scene se vor petrece simultan. Planul real și cel imaginar se interferează.

E toamnă. Ploaie mărunță, țiriță, frig, cer vinăt, cețos, vânt subțire, usturător. Țăranii sînt ingrămădiți jos, neclintiți, uzi, negri la față. În capul scării (care vor sugera pe rînd primăria din Cornu Caprei, sediul Securității, casa lui Pătru), doi ofițeri de securitate. Sînt foarte tineri. Unul dintre ei e Alisandru Turbatu. În spatele ofițerilor, primarul Cralna și Ciclop, omul de serviciu de la primărie. În primul rînd al grupului de țărani sînt Năiță Lucean și Pătru cel Scurt. Glasul lui Alisandru răsună reverberat, ca printr-un difuzor.

ALISANDRU : Tovarăși de la Cornu Caprei ! Cine are puști, cine are pistoale, cine are arme, le predă pînă mîine-dimineață. (*Mișcare în grupul de țărani.*)

GHEORGHE OȚĂT : Cine or fi ? Ai cui or fi ?

DUMITRU LUI DINCĂ : Tot țărani sau lucrători pe la o tăiere de lemne. Nu stau ei mult așa, înfipti în cizme.

(*Ploaia și vîntul se tingue într-un sunet de scripcă bolnavă. Spațiul devine, prin lumină, rarefiat, ca într-o pictură cu zugrăveala ștearsă.*)

NĂIȚA LUCEAN (*ca într-un cîntec bătrînesc*) : Uriți mai sîntem, Pătrule ! Și mirosim a ciine sau a pâr de vacă. Țăranul nu e frumos decît la horă, la nuntă sau la botez. Pe urmă, se ia cu viața, cu vai de capul lui, mai vin și niște copii, fuior, și le e foame, și dacă-ți mai moare și-un bou, s-a ales praful de viața ta.

ALISANDRU (*reverberat*) : S-a înțeles ?

AL DOILEA OFIȚER : Liber !

(*Nimeni nu se mișcă.*)

NĂIȚA (*tare*) : N-avem ! (*Toată lumea întoarce capul spre el. Lui Pătru.*) Ala mai pirpiriu e copilul lui Dumitru Turbatu și al Tudorei de la Sacoț.

PĂTRU CEL SCURT : Tț !

ALISANDRU : Cine are, să le aducă la primărie, pînă mîine-dimineață. Cine nu le aduce pînă mîine-dimineață, și i le găsim noi, răspunde în fața legii pentru port ilegal de armă. S-a înțeles ?

NĂIȚA (*ofițerilor*) : Care are. (*Lui Pătru.*)

E copilul lui Turbatu, domnule, n-am fost eu cu ta-so la piatră de var, cu trostul, cînd am venit după front, și ta-so avea trotil de la Geniu ?

PĂTRU (*pe virfuri*) : Nu vād, domnule, nu vād nimic.

(*Țăranii încep să se risipească.*)

PETRE AL LUI TOMA : Atenție ! S-a pierdut domnul Pătru cel Scurt ! (*Ride.*)

PĂTRU (*de după Năiță*) : Vezi de treabă, că sînt aici !

AL DOILEA OFIȚER (*lui Craina*) : Cine e tovarășul care zicea că n-are ?

CRAINA : Năiță Lucean... ă... e un element... ă... are influență... imposibil să nu aibă și arme.

(*Cei doi ofițeri, Craina și Ciclop dispar în spațiul de sus. În scenă rămîn, luminați, Pătru și Năiță.*)

PĂTRU (*lui Năiță*) : Dacă e copilul lui Turbatu, cum a ajuns la Securitate ?

Cum să fie, dom'le, copilul lui Turbatu ? Păi cum să ajungă el, din Sacoț, la Securitate ? De unde pînă unde ?

NĂIȚA : Ai pușcă, Pătrule ?

PĂTRU : Am, am o gioarsă, nu știi ? N-am fost duminică, amîndoi, după vulpi ? Da' ce, tu n-ai ?

NĂIȚA : Eu n-am. N-am avut, n-am ce să le dau. De unde să le dau eu puști, dacă n-am ? Dac-aveam, le dădeam, nu mă bucuram eu la sārăcia lor, fiindcă or fi avînd și ei nevoie, dacă s-a-nmulțit ofițerii și l-au făcut și pe-al lui Turbatu ofițer, trebuie să le dea și lor ceva-n mină, că nu mai sînt la oi. Da' dacă n-am, îmi pare rău. Las-că,

și dac-aveam, tot nu le dam. Și-așa simțem săraci. Dacă nici o pușcă nu mai avem pe lingă casă, de ce dracu' am mai făcut războiul? N-am.

PĂTRU: Am înțeles. N-ai și n-ai avut arme. Eu am și o dau.

(Intuneric. Se aude vocea foanfă a lui Ciclop. Treptat se aprinde lumina într-un spațiu care sugerează primăria.)

CICLOP *(la telefon)*: Aloooo! Aici Cornu Caprei! Aici omul de serviciu! Cum nu e nimeni?! Sintem toți. Un moment. Îl chem pe tovarășul Craina. *(Ofițerilor.)* Ne ia mama dracului, iar sună de la Raion, de la partid. *(Iese.)*

(Intră Pătru cel Scurt și Năiță Lucean. Pătru are o gioarsă de armă veche, reparată. O dă ofițerului, care se uită la ea, uimit.)

AL DOILEA OFIȚER: Ce-i cu asta?

PĂTRU: E strămoșească. Nici dracu' nu mai știe de pe vremea cui e. Asta o am, asta o dau.

AL DOILEA OFIȚER *(pune arma în grămadă)*: Bine. Ești liber. *(Lui Năiță.)* Dumneata?

NĂIȚĂ *(cu căciula în mină)*: Eu sint cu dumnealui. N-am armă. Eu am fost mai pașnic, mai cu carul cu boi, mai cu ale gospodăriei, cînd ai armă în mîină trebuie să te ocupi de ea, și noi nu prea avem timp. Așa că am venit cu dumnealui, dacă nu e cu supărare.

ALISANDRU: Bine. Liber!

NĂIȚĂ: Aș fi avut o chestiune... confidențială. Chiar cu dumneavoastră, dacă se poate. Două vorbe și vă mulțumesc pentru prezență. *(Alisandru îl ia deoparte.)* Nu te superi dumneata, însă ar fi cazul să te informez că pușca mea e de vreo doi ani la tatăl dumitale, cu care știi că sint prieten, așa că...

ALISANDRU: Ce pușcă? Care tatăl meu?

NĂIȚĂ: Păi, nu te cheamă pe dumneata Turbatu? Nu ești dumneata din Sa-coț? Nu te-am trimis eu după tutun la M.A.T.? *(Alisandru tace furios.)* Hai, Pătrule! *(Vesel.)* Ideea este să știi cu cine vorbești, ca să știi pe cine să apuci, la o nevoie. *(Coboară scările.)*

CICLOP *(strigînd din capul scărilor)*: Năiță! Te cheamă tovarășii înapoi.

(Intuneric. Pătru, în buza scenei, zgribulit, așteptînd în ploaie.)

PĂTRU: Fire-ai al dracului, Năiță, că nu puteai sta acasă, și nu puteai tăcea din gură, și nu puteai să-ți vezi de treaba ta!

(Cîmp fără margini. Explozii de bombe, rafale de mitralieră, strigăte.)

NĂIȚĂ *(dintr-o tranșee)*: Atenție, Pătrule, dacă mai vrei să vezi Cerna și Parîngul! Atenție, Pătrule, și ai grijă de copiii mei, că tu ești sterp, și sterpii au noroc. *(Năiță mai strigă, dar nu se aude nimic.)*

PĂTRU: Mai tare, Năiță! *(Năiță strigă, dar nu se aude.)* Năiță, mai zi o dată, Năiță, că nu se aude!

NĂIȚĂ *(strigă tare, dar nu se aud decît ultimele cuvinte)*: Și să ai grijă de copiii mei, că ei nu sint vinovați. *(Rafală de mitralieră. Năiță sare rizînd din tranșee.)* Fire-ai al dracului, Pătrule, cu norocul tău! Dacă scăpăm — eu te cunosc.

(Din intuneric apare Genica, nevasta lui Năiță, bocînd.)

GENICA: Pătrule, ce-ai făcut cu Năiță, Pătrule, că amîndoi ați plecat, și amîndoi v-ați întors de pe front, și n-a fost mai rău ca acum.

(Comenzi, hămăit de ciine. Lumină în ograda lui Năiță Lucean.)

ALISANDRU *(către Al doilea ofițer)*: Controlează terenul palmă cu palmă, țărani! Aștia sint dați dracului, dacă nici eu nu-i cunosc, atunci nici dracu' nu-i mai cunoaște.

AL DOILEA OFIȚER: Va să zică, n-ai arme, nu, tovarășe Năiță Lucean?

NĂIȚĂ: N-am, tovarășe, n-am și n-am avut, fiindcă eu am fost om muncitor și cu greutăți și cu copii, și dacă ai armă, cum v-am mai spus, înseamnă că ai și timp să te ții de ea.

AL DOILEA OFIȚER: Nu se găsește nimic, tovarășe Turbatu.

(În spațiul situat la înălțime, apar, ca într-o frescă uitată de timp, Dumitru Turbatu și Tudora, rezemată de umărul lui. Dialogul imaginar se suprapune pe imaginea reală a lui Alisandru, cu ciinele-lup în lesă.)

TURBATU *(în gol, cu glas șoptit, ca o durere)*: Alisandru e așa, Tudoro?

TUDORA *(în gol)*: Nu, nu e Alisandru, Dumitre!

TURBATU: Și Alisandru care e, Tudoro?

TUDORA *(trist)*: Alisandru e ofițer.

TURBATU: Măi, Năiță, știi tu cum m-a bătut pe mine copilul' ăla de era comandant de pluton, și tu i-ai spus: „Ei, domnule locotinent, acum, că tot s-a ales praful și nu se mai știe cine scapă, ai putea să ne spui și nouă, ce

- mama dracului am căutat noi în puștiul asta cu crivăț?" (*Lumina se prelinge pe ei ca o apă. Dispar.*)
- AL DOILEA OFIȚER : Nu se găsește nimic.
- ALISANDRU (*inginat*) : Nu se găsește nimic, nu se găsește nimic. Plecăm la lîrg, domnule Năiță, plecăm.
- NĂIȚĂ : Plecăm. (*Se aude strigătul Genicai* : „Năiță !“)
- ALISANDRU : Noi, față cu dușmanul de clasă, sintem hotărîți.
- (*Intră Pătru și Genica.*)
- NĂIȚĂ : Dumnealui e Pătru cel Scurt. Faceți cunoștință.
- PĂTRU : Păi, noi ne cunoaștem.
- ALISANDRU : Plecăm. Poate că mai avem de stat de vorbă cu tovarășii de la Raion.
- NĂIȚĂ (*cu o veselie amară*) : Stăm, tovaroșe locotinent, stăm de vorbă cît vreiți dumneavoastră. Tot e mai bine să stăm de vorbă la Raion, decît să ne piseze nemții cu automatele.
- ALISANDRU (*impingindu-l*) : Lasă, cetățene, că la noi spui tu tot, și laptele care l-ai supt îl spui.
- (*Cei doi ofițeri îl încadrează pe Năiță și ies cu el.*)
- GENICA (*bocind*) : Năiță, unde te duci tu, Năiță... (*Se lasă ceața. Sună clopotul ca la mort. Femeile — muierea lui Pătru, Veta lui Haralambie etc. — o înconjoară pe Genica. Oprindu-se din plîns.*) Cine s-a mai prăpădit ?
- VETA : A murit o femeie din Sacoț. Una, a lui Turbatu, o fată de 36 de ani, dar cu zece copii. Se gătea să moară, strinsese și lumînările, și pînza de ochi, și toate cîte se cer la înmormîntare, și le ținea în pod, într-o ladă de zestre. Treizeci și șase de ani avea, dar zece copii, dintre care unul, ofițer la Securitate.
- (*Intuneric. Glasuri de oameni cu chef. Lumina crește pe un spațiu care sugerează că ne aflăm la M.A.T. Gestionarul, Difuzor, Dumitru lui Dincă, Pătru cel Scurt, Gheorghe Oțăt, Petre al lui Toma, Craina.*)
- CRAINA (*lui Difuzor*) : O cinzeacă ! (O bea încet.)
- PĂTRU (*încet, lui Dumitru al lui Dincă*) : Așa seamănă la glas cu Veta lui Haralambie. Vorbește ca Veta, pe nas, și parcă-i curge mereu ceva din gură, că mereu se șterge cu o batistă, de unde mama dracului o fi luat-o, că dacă te uiți mai bine la el, e clar că nu s-a încălțat cu bocancii de mai mult de un an-doi.
- DUMITRU : Om și el, necăjit, ce să-i faci, crezi că de bine a plecat el de unde dracu' o fi plecat, ca să fie primar aici, la noi, la Cornu Caprei ?
- PETRE : Da, dar e al dracului de felul lui, nu se arată amărît, omul amărît mai dă și el „bună ziua“, mai întreabă de sănătate, nu trece ca vulpea, cu botul în pămînt, pe după gard, și cu ochii furiș prin casele oamenilor.
- CICLOP (*intrînd*) : Tovarășu' Craina, vă cheamă la telefon Județul, cu cotele ! (*Craina dă pe gît cinzeaca și iese grăbit. Ciclop, mîndru, lui Difuzor.*) O cinzeacă ! (*Difuzor îi toarnă, Ciclop se duce la popice.*)
- PĂTRU (*lui Dumitru*) : Cînd eram pe front...
- (*Intră muierea lui Ciclop, cu o mătură, se repede la bărbatu-său, îl fugărește.*)
- MUIEREA LUI CICLOP : Cui ne lași tu, Ioane, și cui rămînem noi, Ioane, că tu mine nu te-ai gîndit, Ioane, că tu numai popice ai știut să joci, Ioane, și să dea Dumnezeu să se aleagă praful de țărîna ta, Ioane !
- (*Ciclop fuge, cu muierea după el. Oamenii nu rid. Liniște pustie.*)
- PĂTRU : Cînd eram pe front, vine o dată locotinentul și zice : „Lucene și Pătrule, care dintre voi pleacă în cercetare, că v-a venit rîndul și ar fi cazul să mai ieșiți din tranșe, că ne ajunge de cînd stăm aici și degerăm“. Era un locotinent tînăr, ca ăștia de ne-au luat puștile, de la Securitate.
- DUMITRU : Unul dintre ei era al lui Turbatu... Așa care e al lui Turbatu, ăsta e ca un cîine, mușcă și mina care i-a dat mămăligă. (*Din nou liniște.*)
- PĂTRU : Năiță ăsta era, pe front, dat dracului. O dată... (*Se intrerupe, tace.*) Domnule, eu am cutreierat pămîntul ăsta de la un cap la altul, și nicăieri n-am stat și eu să mă dumiresc unde sint, ori îi fugăream noi pe ei, ori ne fugăreau ei pe noi. (*Glasul lui devine cîntător, parcă și vorbele curg peste întînderi noroașe, în care oamenii se pierd, siluete girbove, chircite ca bolovanii în stepă.*) Într-o noapte, pe la începutul războiului, o noapte în care mulți au adormit și au degerat și au rămas schilozi, într-o noapte cu o lună de gheață, o noapte în care puteai să vezi pămîntul ca-n palmă, îi zic lui Dumitru ăsta : „Dumitre, uite, cum stăm noi așa, cu puștile îndreptate înainte, tot așa putem noi sta cu ele îndreptate îndărăt... Cine te-a întrebat pe tine, încotro trebuie făcut războiul ?“

DUMITRU : Atunci a început atacul și eu am rămas fără mină. M-a lovit un glonte drept în cot, și mina mi-a și sărit din cot, și eu, parcă n-ar fi fost mina mea, parcă m-am așteptat la așa ceva, m-am repezit și am prins ciotul în aer.

PĂTRU : Da, domnule, își ținea ciotul cu dreapta și mi-l arăta mie... (*Glusul lui Pătru devine înalt și-naripat.*) Domnule, eu am văzut lucruri și fapte nemaipomenite, am văzut lumea și am văzut oamenii ei de tot felul, am fost la cire și am văzut-o pe strămoașa noastră, maimuța, semăna cu Veta lui Haralambie, dom'le, și plingea în cușcă maimuța, dom'le, plingea cu lacrimi, ca omul, și i-am zis atunci lui Năiță : „Uită-te, Năiță, plinge de mila noastră !” „Lasă, Pătrule” — zice Năiță — „lasă, Pătrule, că tu ai noroc ! Lasă...” — zice — „că dacă scăpăm de aici, eu te cunun”.

(*Spațiul central devine luminos și limpede. Pe o înălțime care sugerează un pridvor, stau, ca într-o fotografie-tip, o familie de țărani : Pătru, Năiță, Muierea lui Pătru, Mama și Tatăl ei. Scena va avea un caracter oarecum arhaic, grav și puțin comic totodată, ca în obiceiurile de peșit.*)

NAIȚĂ (așezat, cu pauze) : Da. Cum știți și dumneavoastră, vine o vreme cînd omul vrea să se așeze la casa lui.

MAMA (*melițînd din gură*) : Să se așeze, să se așeze, dar să vedem pe ce se așază.

NAIȚĂ (*diplomat*) : Alte timpuri, acum contează meseria și hărnicia, și cît ne privește pe noi, ne cunoaștem, nu e cazul să mai facem prezentările. Eu îi cunun și pe mine mă privește partea petrecerii.

(*Muierea lui Pătru și Pătru se așază unul lingă altul. Tatăl, Mama și Năiță aduc o masă și potrivesc două scaune, apoi ies ; Pătru și Muierea se așază de o parte și de alta a mesei. Tăcere. Pătru e muncit de gânduri. Muierea e întunecată și sfielnică. Într-un tirziu, ea întreabă.*)

MUIEREA : La ce te gîndești, Pătrule ?

PĂTRU : La ce să mă gîndesc ? (*Rizînd silit.*) Mă uitam că, uite, vine primăvara și ieșim și noi afară din casă. Dă frunza, iese soarele, ne mai dezghețăm și noi. (*Tăcere înghețată.*)

MUIEREA (*trezindu-se în vorbă*) : Noi n-am avut nici pămîntul aproape, că tu n-ai avut deloc...

PĂTRU (*incrunțat*) : N-am avut. (*Muierea se furisează afară.*) N-am avut, fir-ar al dracului de pămînt, că am umblat

o lume întreagă și numai pămînt am visat, și patru ani am dormit în toate pămînturile de pe lumea asta...

(*Intunericul cuprinde singurătatea lui Pătru, în timp ce crește larma de la M.A.T. Lumina crește brusc pe intrarea lui Năiță, foarte vesel, cu moșul din Sacoț, speriat și năuc.*)

NAIȚĂ (*foarte vesel*) : Hai, să trăiți, dom'le !

TOȚI (*ridicîndu-se*) : Să trăiești, mă, Năiță ! Veniși ?

PETRE : Ce făcuși, Năiță, fusăși la tîrg ?

(*Năiță ride vesel.*)

DUMITRU : Cum vînduși, Năiță, bine, mă ?

(*Năiță ride foarte vesel.*)

NAIȚĂ (*lui Difuzor*) : Un țoi pentru mine și unul pentru dumnealui, că e de la Sacoț.

MOȘUL (*ia țoiul, salută pe toată lumea, se închină*) : Doamne, al grijă de mine, păcătoșul, să nu mai uit. (*Închină paharul.*) Trăiască partidul nostru, tovarăși ! (*Bea. Tăcere speriată.*)

PĂTRU (*cu grijă*) : Cum a fost Năiță ?

(*Năiță, rămas, ca din senin, dus, tace.*)

PETRE : Bă, Năiță !

NAIȚĂ (*se adună, cu o veselie silită*) :

Păi, cum să fie ? (*Se așază tacticos.*)

Toți îl inconjoară. Povestește sfătos, la început cu o anume semeție, apoi din ce în ce mai cuprins de amărăciune.)

Discuția a-nceput-o un maior mai așezat. Eu nu aveam altă ambiție decît să lămuresc în toate privințele situația respectivă și să terminăm cît mai repede, fiindcă îmi părea om cu griji, cu treburi, cu răspunderi, înțelegea și el că aveam fiecare destule pe cap, nu puteam sta la povești ziua-n amiaza mare. Era cazul să ne mai vedem și de-ale noastre, mai ales eu, care plecasem de acasă pe nepusă masă, nici cu nevasta nu vorbisem, lăsasem și un sac de porumb la moară, se alegea praful de făină dacă sta mult neridicat, în fine, ce să vă mai spun, mă grăbeam și eu, că... (*lumina devine difuză, oamenii rămîn nemișcați, vocea lui Năiță urcă, spațiul de sus se luminează treptat*) ...era a treia zi de cînd fusesem adus la tîrg, la Raion. Mașina trăsese într-o curte mare, cu porți înalte, eu stătusem uitat citeva ceasuri într-un birou pustiu, pe urmă m-au trambalat de la unii la alții, toți mă întrebau același lucru...

(*In spațiul de sus, o masă-birou cu un scaun. Pe scaun stă un ofițer de securitate. Năiță, în picioare, cu căciula în mână.*)

AL DOILEA OFIȚER : Ce politică ai făcut în trecut ?

NĂIȚA : N-am făcut, tovaroșe, fiindcă a început războiul, și nu era ca acum, când te întrebă toată lumea ce politică faci dumneata. Te trimitea pe front și aia era politica, scâpai, reușeai în politică, nu scâpai, nu te mai întreba nimeni nimic, cine dracu' să te mai întrebe ?

OFIȚERUL (*strigă*) : Tovarășe, dumneata să răspunzi limpede, ce politică ai făcut în trecut ?

NĂIȚA : Tovarășe, eu sînt limpede, politica mea a fost războiul. Altă politică n-am făcut.

OFIȚERUL : E clar. (*Ii întinde o foaie de hirtie.*) Semnează !

NĂIȚA (*după ce citește*) : Nu semnez.

(*Intuneric, brusc, lumina se aprinde tot brusc, pe scaun stă alt ofițer.*)

AL TREILEA OFIȚER (*cu glas ridicat*) : Ce politică ai făcut dumneata în trecut ?

NĂIȚA (*mecanic*) : N-am făcut nici o politică, politica noastră a fost războiul...

(*Glasul i se pierde. Intuneric brusc. Lumina puternică. Pe scaun stă alt ofițer.*)

AL PATRULEA OFIȚER (*cu pumnul ridicat*) : Semnează, mă, că...

NĂIȚA (*arătînd tabloul deasupra biroului*) : Păi bine, măi tovaroșe, așa vă învață dumnealui, că ziceți că dînsul e tatăl popoului, și eu, atunci, cine dracu' sînt, nu sînt eu poporul, adică ?

OFIȚERUL : Mă, tu nu ești poporul, tu sîm semnezi declarația, că dacă e să te bat, atunci să știi că poporul te bate.

(*Intră Alisandru, abătut, cu ochii în pămînt, trece pe lângă Năiță fără să se uite la el, pune un plic pe masa ofițerului și iese. Ofițerul deschide plicul și citește.*)

NĂIȚA : Ce are dumnealui, că parcă plînsă... ?

OFIȚERUL (*citînd și răspunzînd fără să-și dea seama*) : A murit mama dumnealui.

NĂIȚA (*jalnic*) : Aoleu ! Doamne, Doamne, cum s-a prăpădit fata asta cu zile, și ea stia... și nu se duce la ?...

OFIȚERUL (*strigă*) : Cetățene, răspunde limpede la întrebare !

NĂIȚA (*cu lacrimile șiroind pe obraji*) : Am răspuns limpede.

(*În fața ofițerului apare Dumitru Turbatu, cu capul gol.*)

TURBATU (*jelînd*) : Doamne, de ce m-ai pedepsit pe mine, Doamne, în felul ăsta, că nu mă știu vinovat cu nimic, să merit eu pedeapsa asta... Ce făcuși, Tudoro, cine te-a supărat pe tine, Tudoro, unde vrei să te duci tu, Tudoro ?

TUDORA (*ca într-o icoană cu Adormirea Maicii Domnului, vorbește rar și blînd*) : Tu știi că eu am să mor, mai am un ceas-două, și să ai grijă de copii, și să nu te însori, și să-i spui lui Alisandru că eu i-am păstrat lui un galben din salba mummii bătrîne, și cînd s-o însura el să-l dea nevastei lui, și tu să ai grijă de casă și să te mai lași de băutură. Datoria mi-am făcut-o, trebuie să mă hodinesc și eu. (*Inchide ochii.*)

OFIȚERUL : Va să zică, dumneata declari că te-ai ocupat cu războiul ?

NĂIȚA : Da. Toată țara s-a ocupat, adică mai ales noi, țăranii. Așa a fost situația, că, vezi bine dumneata, nu plecam eu așa, de capul meu, la război, de la mine de acasă, că de-abia mă însurasem.

OFIȚERUL : Bine. Și tatăl tău ce politică a făcut, cu ce s-a ocupat ?

NĂIȚA : Păi tot cu războiul, la '916, că nici n-a mai venit de la Mărășești. Noi am fost orfani de război.

OFIȚERUL : Și tatăl lui ce politică a făcut, cu ce s-a ocupat ?

NĂIȚA : Păi tot cu războiul, cu războiul dinainte, cu turcii, că nici ăsta n-a mai venit. Nu vezi dumneata cum a fost timpurile ? Noi toți a trebuit să ne ocupăm cu războiul, numai eu am fost mai norocos, că am venit acasă, și uite, acum stau de vorbă aici, cu dumneata, altfel cine știe pe unde aș fi putrezit, ca bietul frate-meu.

(*Intuneric brusc, apoi, brusc, lumină. Locul ofițerului e luat de maior.*)

MAIORUL (*lui Năiță*) : Ia loc, te rog ! (*Năiță se așază.*) Ei, hai să începem discuția. (*Dar nu întrebă nimic. Se uită pe fereastră și tace, plictisit. Sună telefonul. Ridică receptorul.*) Și ce vă grăbiți așa ? Noi nu trebuie să ne grăbim, noi sîntem la putere, noi sîntem calmi. (*Pune receptorul în furcă, îl privește pe Năiță.*) Ei ? (*Năiță vrea să răspundă, dar sună telefonul. Maiorul ridică receptorul ; scuzîndu-se, parcă, lui Năiță.*) Asta e situația. (*În receptor.*) Bine, reveniți mai tîrziu. (*Pune jos receptorul.*) Ia să vedem, tovarășe Lucean, ce te supără pe dumneata ?

NĂIȚA : Păi, cum să vă spun, mă supără că am lăsat la moară un sac cu po-

rumb și se alege praful de mălai dacă nu mă duc să-l iau, fiindcă la moară trage, și trage și mălaiul, și intră umezeala în el. Asta mă supără cel mai mult.

MAIORUL (uitându-se pe fereastră) : Da. (Sună telefonul. Ridică receptorul.) Să trăiți, tovarășe prim. Ascult, ordonați ! Sigur, tovarășe prim, sigur, am și spus să nu ne grăbim, sigur. Chiar acum, de exemplu, sint aici cu un caz de la Cornu Caprei. Sigur, tovarășe prim, am înțeles. Să trăiți.

(Intoneric. Lumină. Pe scaun stă primul secretar, Dumitru Dumitru. Maiorul și Năiță stau față-n față dinaintea biroului.)

DUMITRU DUMITRU : Luați loc ! (Maiorul și Năiță se așază față-n față. Dumitru răsfoiește un dosar.) Cam mulți dușmani de clasă prin raionul nostru, tovarășe maior.

MAIORUL : Ordonati ?

DUMITRU DUMITRU : Cam mulți dușmani de clasă în raionul nostru.

NAIȚĂ : Vai de capul lor...

DUMITRU DUMITRU : N-am înțeles. Cum adică, vai de capul lor ?

NAIȚĂ (tuindu-și curaj) : Păi să vedeți cum e la noi în comună : nenorocitul de Alexandru lui Gore, bătrîn și surd, care-i înjura pe toți de la primărie și mai ales pe Trică — Trică ăsta-i funcționar la taurul comunei, un taur rău și puturos, de-l ceartă mereu Trică, zice că mănincă lucerna statului de pomană, că pleacă vacile de la el cu coada pe sus, că el stă ca boul...

(Maiorul se ridică, vrea să-l oprească pe Năiță, dar primul secretar, zimbînd, îi face semn să stea jos.)

DUMITRU DUMITRU : Bine, dar cum e cu dușmanul de clasă ?

NAIȚĂ : Păi Alexandru ăsta îl înjura pe Trică, da' Trică-i zicea : „Nu discut cu dușmanul de clasă...” (Dumitru ride, Năiță prinde și mai tare curaj și continuă) ...că Alexandru lui Gore fi înjura pe toți de la primărie, numai pe tovaroșul Craina, președintele, nu-l înjura, că zicea că nu-l cunoaște, că nu e din sat de la noi, că el înjură numai pe cine cunoaște și că nu ia dreptul altuia care e din sat cu tovaroșul Craina și poate să-l înjure. Așa că la o adunare l-au dat drept exemplu de dușman de clasă. (Mai apăsător.) N-a stat el plecat prea mult, cîteva luni, mi se pare, da' de cînd s-a întors acasă nu l-a mai văzut nimeni, nevastă-i ca văduvă, nu mai iese nici ea nicăieri, nici măcar la cimitir să-și plîngă morții. Nici ferestrele și nici ușa de la casă nu le mai deschid, nu-

mai fumul se vede și pisica din marginea șanțului. (Scena, care începuse vesel, se termină încordat.)

MAIORUL (grăbit) : Îmi permiteți să raportez, problema e destul de complicată. Avem unele cazuri cînd caracterul preventiv al acțiunilor și intervențiilor noastre se impune cu hotărîre, și atunci noi sintem datori să veghem cu toată hotărîrea pentru ca acele elemente care sint ostile regiunii noastre să simtă cum se cuvînce puterea populară... Uitați, de exemplu, cazul moșului din Sacoț... E aici, afară. Permiteți să intre ?

(Dumitru încuviințează din cap. E adus Moșul, mort de frică și măcinînd din buze fără șir.)

DUMITRU DUMITRU (privindu-l mirat) : Da' ăsta ce-a mai făcut ?

MAIORUL : ăsta s-a pilit nișel, într-o simbătă la tirg, s-a suit pe-o tarabă și-a strigat „Trăiască regele !”

(Moșul e înlemnit de frică.)

DUMITRU DUMITRU : Păi bine, măi moșule, cînd te-ai suit dumneata pe tarabă, nu puteai să strigi ceva mai ca lumea ?

MOȘUL (pierit) : De, taică, de, taică, puteam, dar de, mîntea mea de bețiv, nu știi dumneata cum e omul bețiv ? Ce-i trece prin cap, aia spune.

DUMITRU DUMITRU : Atunci, să faci dumneata așa cum te învăț eu, adică, dacă te mai îmbeți, cum te sui pe tarabă, să strigi : „Trăiască partidul !”

MOȘUL : Așa fac, taică, că pe mine nu mă doare gura, dacă e mai bine așa, așa strig : „Trăiască partidul !”

DUMITRU DUMITRU : Partidul nostru, tovarăși.

MOȘUL : Partidul nostru !...

DUMITRU DUMITRU : ...tovarăși !

MOȘUL : ...tovarăși ! Așa e mai bine ?

DUMITRU DUMITRU : Așa e mai bine. (Maiorul lui.) Dați-i drumul. (Moșului.) Salut !

MOȘUL (plîngînd de fericire) : Să trăiești, taică ! (Este scos afară.)

MAIORUL (înțelegător) : Da, firește, noi sintem acum la putere, și sintem datori să fim calmi, nu trebuie să ne grăbim, e momentul să interpretăm și să tragem concluziile cu calm.

DUMITRU DUMITRU (il întrerupe) : Da. (Arătîndu-l pe Năiță.) Și, cu ăsta ce este ?

MAIORUL : A fost adus pentru nepredarea puștii.

DUMITRU DUMITRU : Ai pușcă ?

NAIȚĂ (vrea să spună „da”, dar se răzgîndește) : N-am, tovaroșe, de unde să am, și mai ales ce să fac eu cu pușca ?

Fiindcă le-am spus și dumnealor, adică le-am spus băieților cu care am venit acum trei zile cu mașina, că nu am, că pușca îți cere ale ei, trebuie să te ocupi de ea, să ai timp de distracție, eu de unde dracu', dacă am șase copii și toți mănincă și toți chirăie când nu le dai?! M-a și căutat, și tot n-a găsit. A căutat și cu ciinele, și tot degeaba.

(Dumitru se uită în dosar, cercetînd declarațiile. Subliniază ceva.)

DUMITRU DUMITRU: Pină unde ai fost? (Năiță îl privește nedumerit.) Cu războiul.

NĂIȚĂ (luminindu-se): Păi n-am fost decît pină la Banská Bystrica, fiindcă ne-a rănît și a trebuit să ne retragem ca veterani.

Al doilea anotîmp

I A R N A

Ninge așezat și tăcut. Liniște curată. Nămeți care par să înghită spațiul strîmt, cu masă și două scaune; la masă, Pătru cel Scurt și Muierea lui.

PĂTRU (mîncînd așezat): Și să vedem cum o să mai ieșim și din iarna asta. (Muierea tace, cu ochii în farfurie. Pătru o privește, minîncă, termină de mîncat.) Măi femeie... (Muierea se ridică și începe să stringă masa) uite că vine și luna lui Martie, o să se ia și zăpada asta, că n-o să țină cît lumea, acuși vine și Paștele, și socru-meu nu se face deloc cu oile alea două, cite le-a promis, că dacă știam că nu ți le dă discutăm altfel, aveam altă discuție... (Muierea rămîne nemișcată, cu talerele în mină, fără să-și miște capul, parcă ar ghici în talere.) Nu zici nimic, n-ai glas la chestia asta?

MUIEREA: N-a uitat. (Dă să plece, de parcă s-ar feri.)

PĂTRU (se răstește): Păi nu pleca, că dacă pleci ar fi cazul să te duci la ei și să le spui că acum se ia zăpada și eu vreau să mă fac cioban și să mă duc cu oile la munte, că o turmă ca aia pe care ți-a dat-o ție de zestre nu se poate ține pe-aiți pe la noi, trebuie s-o ducem la munte. (Muierea stă cu talerele în mină, ținîndu-le ca pe o colțvă la parastas; cînd Pătru termină de vorbit, iese ferindu-se. Ca și cînd ar vorbi cu Năiță Lucean.) Da, vorbim bine, frumos, ne tocimim omește, înțeleg și eu situația lor, că oameni sîntem, zice că nu poate să-i dea decît două oi, accept două oi, accept și termenul, și el — „bună ziua”. Păi o casă se ține greu, o muieră mănincă,

DUMITRU DUMITRU (Maiorului): Ei?? (Lui Năiță.) Măi, moșule, aș vrea să mai stăm de vorbă. (Se ridică, îi întinde mina.)

NĂIȚĂ: Mai stau, da' să știți că eu nu sînt moș.

DUMITRU DUMITRU: Da' cîți ani ai?

NĂIȚĂ: 36 de ani, exact ca mama băiatului ăstuia de m-a luat pe mine, ne-am născut în aceeași zi, da' ea n-a mai avut zile...

DUMITRU DUMITRU: Bine... Ești liber.

NĂIȚĂ (ca în vis): Nu-mi pare rău decît că am lăsat un sac cu porumb la moară și stă acolo de trei zile și n-are cine să-l ridice, și la moară trage, și porumbul mucegăiește...

(Intuneric.)

oricît ar fi ea de Sfînta Vineri ca asta a mea, se mai și îmbracă, fiindcă nu e tot anul vară, mai dă și frigul, și-atunci ce să facă, să degere — nu se poate, toarce un caier de lînă și-și face ciorapi. (Deodată furios.) Că alții le bat de le rup, și de cite două ori pe săptămînă, le bat bine și ele dorm ca puii, și dimineața cîntă inaintea cocșilor.

MUIEREA (se întoarce, stă în picioare cu capul în pămînt, vorbește cîntător): N-a uitat, dar n-a avut bani, însă face acu', că dă niște prune lui Terteci, ăla de i-a mîncat calul nasu', face de bani, și ori ți-i dă ție, să le cumperi tu, ori le cumpără el, cum a zis.

PĂTRU (brusc, vesel): Lu' care Terteci i-a mîncat calu' nasu'?

MUIEREA (muștrător): Parcă tu nu știi...

PĂTRU (vesel): Păi stai, frate-meu, că pe Terteci ăsta eu l-am scăpat din gura calului, că dacă nu eram eu, îl mîncea de tot și el nici nu băga de seamă, rămînea de umbra fără cap pînă la sfîrșitul vieții lui. Credeam că de altul vorbești. (Muierea tace, posacă. Lui Pătru îi pîere cheful. Pauză. Ninge. Se întunecă peste masa lui Pătru și peste siluetele girbove ale celor doi. Din nou exploziile din visul lui Pătru și fumul care se ridică din gropile bombelor, și parcă un vaiet: „Fraților, nu mă lăsați!”. Pătru se ridică.) Vezi, că eu lipsesc nițel. Mă duc pe la Năiță, să vedem ce mai face,

ce crede el de zăpada asta, ne astupă, că nu vezi că nu se mai oprește din nins, și dacă o ține tot așa, o să ieșim din casă prin tunel. (*Imaginea se întuneacă de tot, peste masă și femeie. Singur, în ninsoare.*) Pustiu. Parcă aș ieși dintr-o moară, și în moara asta nu e nimeni, și moara macină singură și în gol, între pietrele ei nu e bob de porumb. (*Strigă.*) Năiță, Luceane, Luceanee, acasă ești, mă, auzi ?

NĂIȚĂ (*în intuneric*): Care ești, mă, de n-ai stare la tine acasă ? Pătrule, tu ești, mă, pe tine nu te-a răbdat, mă, muierea și te-a dat afară din casă ?

PĂTRU (*hlizindu-se*): He-he-he ! Omul tinăr mai pleacă și el, se face că se duce la cite un prieten, și cînd se întoarce schimbă macazu', că satul e mare și cerere, multă.

NĂIȚĂ : Măi, fire-ai al dracului, de-ai plecași tu de acasă ? Că nu mai ai unde ține calul și trebuie să-l scoți la linie ?

PĂTRU : Mai e cineva ?

NĂIȚĂ : Mai e, că la omul cu cap vine și deșteptul, vine și prostul, cum veniși tu acum, așa că intră și dă „bună seara”, cum te-am învățat, că așa-i la modă, cînd intri în casă scoți căciula și zici și tu ce trebuie, după cum e anotimpul, dacă e ca acum, iarna și seara, zici și tu „Bună dimineața, la Moș Ajun !”

(Ninsoarea încetează. Celarul lui Năiță. Pe laviță stau Gheorghe Oțat, Dumitru lui Dincă, socrul lui Năiță ; nevasta lui Năiță, Genica, în picioare. Beau toți țuică din aceeași ceașcă. Țuica e pe sfirșite într-o sticlă cu dop de cocean.)

OȚAT : Înălțarea Sfîntului Mare Mucenic Aristică !

DUMITRU : Mă Gheorghe, de unde l-ai scos tu pe Aristică ? Asta nu-i sfînt...

OȚAT : Păi, nu e, mă, ăsta e mucenic. Mucenicii au altă catagrafie, că e și la ei o socoteală, nu e ca aici la noi, undă pe toți ne înjură la fel.

NĂIȚĂ : Genico, dă o fugă pînă la magazie și vezi de mai scoate nițică țuică, fiindcă veni și finul Pătru, și e cam înghețat, și mai avem și noi de vorbit.

(Genica se uită urît și nu se mișcă.)

UN COPIL : Mamă, mi-e foame...

FATA : Fir-ai al dracu', Vasilică, cu burta ta...

GHEORGHE : Hai mă, mamă, nu mai mîncăm ? !

GENICA : Păi tac-to, cu politica lui...

GHEORGHE : Mama ei de viață !

NĂIȚĂ (*răstit*): Te duci, fă, sau nu te duci ? Auzi ?

OȚAT : Un moment. Un moment, că nu e bine să se puie țuică nouă peste

țuică veche, și vîz că a mai rămas ceva pe fundul sticlei, așa că mai bine să scurgem noi tot, cristelnița mamei Sfîntului Alexe, omul lui Dumnezeu, care cade la 18 martie, și mai sint cinci săptămîni pînă atunci...

DUMITRU : Mă, Gheorghe, tu înjuri după sfîntii din calendarul care îți-lipește muierea, de Crăciun, deasupra capului, unde dormi... De-ai-a s-o fi făcut muierea ta neagră ca un drac.

OȚAT : Dracu' știa, fratele meu, că se innegrește așa, că n-o mai luam, că eu am luat-o neobligat... (*Scurge sticla în ceașcă și-i întinde sticla Genicăi, dar Genica nu se uită la el, nici nu răspunde, nici nu ia sticla.*) Ține, că-mi cade din mină, fiindcă eu sint slab la greutatea, numai ceașca pot s-o țin.

(Toți rid.)

NĂIȚĂ (*incrunțat*): Păi nu te duci, fă, Genică ? Te duci sau mă duc eu ?

GENICA (*pornind spre ușă*): Du-te ! Du-te tu, că e țuica ta, și tu o bei, și să vedem la primăvară cu ce te mai duci tu după porumb și ce mai dai de băut cositorilor, că tu așa faci... (*Iese trîntind ușa.*)

NĂIȚĂ : O vezi ? Și cînd mă luaseră băieții ăia, astă-toamnă, cu chestia cu pușca, plîngea de se rupea cămașa pe ea, și cînd m-a văzut că vin acasă, făcea : „Bine că veniși, Năiță, că era să mor, că eu fără tine era să mor”, și repede s-a dus în magazie și mi-a adus o sticlă de țuică, și-a spart patru ouă, și stătea la masă, la capul meu, și-mi turna, și le spunea la copii : „Lasă-l, mă, pe tac-to, să se îmbete și el, că de unde a scăpat el, vai de capul lui...” C-așa e muierea, a dracului, cînd nu te are, te jelește, și cînd stai cu ea, zice că n-are nevoie.

SOCRUL : Treaba voastră, eu nu mă amestec, da' are și femeia dreptate, nu că e fata mea, că și eu aș fi băut o ceșcuță...

NĂIȚĂ : Păi, dumneata ce vrei ? Ce, faci ca Elveția ?

SOCRUL : Măi băiete, tu ești la tine acasă, tu hotărăști.

NĂIȚĂ : Da', de băut, ai mai bea ?

PĂTRU : Domnule, problema care se pune este dacă nu e cazul să-i dea omul două palme fiindcă nu execută ordinele, și dumneata, ca părinte, ar trebui și dumneata să-i dai, că așa face un părinte cu copilul lui, dacă nu ascultă.

OȚAT (*ride*): He ! He ! He ! Se-ncinge birjăria, îmi place, am panaramă...

GENICA (*intră*): Ai, pe moarte să te ia ! (*În mină are o sticlă de jumătate de kilogram de țuică.*)

DUMITRU : Ee, se schimbă socoteala...
PATRU : Se schimbă, sigur, dacă s-a
schimbat și sticla, și acum bem dintr-
una mai mică.

NĂIȚA : Mersi. Și să fie primit.

PĂTRU (cu ceașca în mână) : Noroc !
(*Dar nu bea.*)

DUMITRU : Hai, Pătrule, că ne apucă
dimineața, și mai trebuie să plecăm
și pe-acasă. A intrat un frig în mine,
de-atunci de pe front, de cind m-a
rănit, și frigul ăsta îl simt la moanta
asta, parcă ar fi intrat gerul în mine
prin locul ăla, și câteodată mă mai tre-
zesc că-mi degeră degetele, și eu n-am
nici mină, dar degete... (*Ride incintat.*)

PĂTRU : Noroc ! și să trăim o mie de
ani, afară de sărbători, și cu drept de
apel...

NĂIȚA : Și să vedem ce facem cu colec-
tizizarea. Că așa m-a întrebat pe mine
la plecarea de la Securitate, maiorul
ăla care zicea că : „Ei, acum să te
vedem, tovaroșe Lucean”. „Cum să mă
vedeți, tovaroșe maior ?” — mă fac
eu că nu înțeleg, dar ieșisem de la ei,
ieșisem pe poartă, și ieșise și maiorul
cu mine. El se ducea la treaba lui, eu
mă duceam la a mea. „Păi să te ved-
dem cum faceți cu colectivizarea, cum
ai vorbit cu tovaroșul prim”. „Păi,
ce-am vorbit ?” — mă fac eu iar,
către el. Nu mai eram în dreptul Se-
curității, ajunsesem cam în dreptul
unde avea coana Marița restaurant,
de e acum nu-ș'ce dracu', un fel de
birou, de stă la el geșatul ăla al lui
Budurică de la Cireșu...

OȚĂT : Care Budurică, dom'le ? ăla de-a
fost cîntăreț la biserică ?

NĂIȚA : ăla, dom'le. ăla, ăla să-l vezi
acum, la birou în piață, și cu geantă
de piele...

OȚĂT : De unde are el geantă, mă Năiță,
că era vai de mama lui...

NĂIȚA : Ei, are geantă de piele și
bonier, și taie la amenzi la țărani în
piață și injură, Cristosu' mamei lui, de
zici că el e Dumnezeu.

PĂTRU : Da' de unde are el geantă ?

NĂIȚA : Le-a dat, domnule, le-a dat la
toți, tu n-ai văzut că și Ciclop are
geantă ? Le-a dat de la partid.

PĂTRU : Păi are partidul atîtea genți ?

DUMITRU : Are, că nu vezi ciți vin, de
la o vreme, cu genți în sat ? Și, care
vine, o dă în grija unuia de la primă-
rie. „Tovaroșe, zice, ai dumneata gri-
jă nițel de geanta mea”. Și ăla care
are grijă se face și el al dracului, ori
că e Craina, ori că e Ciclop, care ba-
remi nici la telefon nu mai răspunde...
Se uită la el cum zuruie și ridică din
umeri. Că, adică, are el altă misiune,
mai importantă.

OȚĂT : Și ce mama dracului poate să aibă
Budurică ăsta în geantă ?

DUMITRU : Pe mă-sa, ce să aibă ? N-are
nimic.

SOCRUL : Are el, n-avea tu nici o gri-
jă, că are el ceva !

NĂIȚA : Păi are bonierul și banii după
amenzi.

OȚĂT : Păi ce e, dom'le, Budurică, ce-a
ajuns el, de taie amenzi în piață ?
Cine i-a dat lui bonierul și cui îi dă
el banii ?

SOCRUL : Domnule, e la ARLOS !
(*Tăcere îngrijorată.*)

NĂIȚA : E și la ARLOS, dar e și la
piață, cu amenzi, însă vine el și
împul lui, n-avea grijă !

OȚĂT : Așa ! Și ce zicea maiorul ?

NĂIȚA : Păi asta zicea, că ce-am vorbit
eu cu primul secretar, cu Dumitru, că
adică vine colectivizarea și ar fi cazul
să ne înscriem, și eu să mă înscriu
primul.

PĂTRU : Și ?

NĂIȚA : Eu însă mă făceam către el că
nu prea înțeleg, adică ce vorbisem eu
cu primul secretar era altă chestiune,
dar el se ținea după mine, ca și cînd
ne-am fi plimbat noi amîndoi prin
țirg, și mai în urma noastră venea
moșul ăla de la Sacoț, care ieșise o-
dată cu mine, că și pe el îl chemase
la Dumitru.

SOCRUL : Păi atunci înțeleg. Cînd am
fost alaltăieri după tutun, mă trage
ăsta de la M.A.T., Difuzor, de minecă
și zice : „Neică Trușule, să-i spui lui
Năiță să dea pe la mine, că am să-i
spui eu ceva numai lui”. „Ce, mă ? —
îl întreb eu. Mie nu-mi spui, că sint
tatăl lui ? Îmi vine ca un copil acum,
dacă mi-e ginere” — și mă dau cu el
acolo în spate, unde iau masa tova-
roșii care vin de la Raion și joacă
loz în plic. „Neică Trușule, se face
colhoz, l-am auzit eu pe Craina vor-
bind cu unul de la partid, și ăla zicea
că să stea Craina de vorbă cu Năiță
Lucean, că nu-ș' ce zicea că s-a înțe-
les Năiță cu primul secretar, cu Du-
mitru”.

GENICA : Păi ce te-ai înțeles ?

NĂIȚA (*ars*) : Păi ce m-am înțeles ?

FATA : Ce zice ?

GHEORGHE : Zice că se face colhoz.

DUMITRU (*după o liniște rea*) : Cînd ți-a
spus Difuzor ?

SOCRUL : Alaltăieri.

OȚĂT (*lui Năiță*) : Ce i-ai spus tu, mă,
lui Dumitru ăsta de la Raion ?

PĂTRU : Mă Dumitre, ce mama dracu-
lui faci ? Adormiși, nu vezi că-ți luă
mina foc ?

NĂIȚA : Mă ! (*Mina lui Dumitru fumegă.*)
Domnule, la plecarea de la Dumitru
ăsta — care mie mi s-a părut om ca
lumea, dar asta e situația, a fost pîs
acolo și trebuie să slujească...

OTĂT : Las' c-am mai văzut eu unul la Craiova, tot așa, vindea lubeniță, un hoț al dracului, striga „Ia lubeniță, pe încercate!” și băga cuțitul în ea, și cum îi scotea dopul, țî-o punea în brațe, „Am fâiat-o, ai luat-o!”.

PĂTRU : Lasă-l, mă, Gheorghe, să vedem care este chestia. că mie mi se pare că nu scăpăm. (*Tăcere pustie.*)

NĂIȚA (*continuă*) : Pătrule, mai pune, mă, la oameni. „Cîți ani ai, tovaroșe, spune?” — mă întrebă. „Trezeci și șase — zic eu — exact ca mama băiatului de lucrează la dumneavoastră, ne-am născut amindoi într-o zi, însă ea. săraca, n-a mai avut zile”.

OTĂT : N-a mai avut zile, dar nici n-a mai vrut să trăiască. N-a mai vrut ea, terminase, se săturase — Dumnezeu s-o știe, se topise de tot, de cu primăvară, și se topea mereu, n-o ducea nimic și ea se topea și se înne-grea.

GENICA : Zice că s-a dus la Turbatu al ei și i-a spus, că el era în bătătură : „Tu să știi că eu am să mor, mai am un ceas-două”.

PĂTRU : Știa ea că moare ?

GENICA : Cum să nu știe ? Păi n-a trecut nici un ceas și s-a așezat în pat, și-a pus mîinile pe piept, și-a murit. Turbatu se uita la ea, și el mai credea că glumește, că erau cam supărați după urma amărîtului ăsta de s-a dus la Securitate. Dar ea îl iubea, pe el îl iubea mai mult, era copilul ei de suflet. (*Iși sterge ochii.*)

NĂIȚA : „Da, ațiția ani am eu, tovaroșe ; sint mai mic ca dumneavoastră, dar am fost mai năcăjit, că noi țărani ne trecem repede, și cum a fost soarta noastră, cu războiul, nici n-am băgat de seamă cum a trecut viața”. „Vezi, tovaroșe maior, cum arată dușmanul nostru de clasă?” — a zis atunci Dumitru ăsta, de e prim-secretar la Raion. „Văd, tovaroșe prim — a zis maiorul, se mai fac și...” nu-ș' ce dracu' se mai fac, adică recunoștea că greșise, și ăsta, Dumitru, de după birou : „Nu e bine, tovaroșe maior, nu e bine, fiindcă noi cu ei construim socialismul, nu cu alții... Nu-i așa, tovaroșe Lucean?” „Construim, că noi știm să construim, care e meseria noastră ? să construim” — zic eu.

OTĂT : Adică, să construiești tu socialismul ? Băi, fire-ai tu al dracului, uite cine construiește socialismul !

NĂIȚA : Domnule, nu era cazul să-i vorbesc omului în vorbă, ce, mă durea gura, mă punea el atunci să construiesc socialismul ? Eu veneam aici acasă și-mi vedeam de ale mele, el rămînea la Raion, cu socialismul lui, ce aveam eu cu el ?

PĂTRU : Păi nu-i așa, fiindcă el a rămas cu înțelegerea că tu construiești socialismul, și acum ai să vezi că te caută și te pune să-l construiești.

NĂIȚA : Vezi, domnule, de treabă, noi discutăm teorie, nu se pune problema practic, fiindcă el venea să-i dea peste nas maiorului, însă și maiorul, după cite am băgat eu de seamă, era la locul lui, nu era fitilgiu.

OTĂT : Nu era, pe dracu' ! Toți sint hoji mari, îți vorbesc în vorbă, și-odată te-nhață, de nu mai vezi lumina soarelui !

NĂIȚA : Da, însă eu discutam cu Dumitru, și ăsta e mai mare.

PĂTRU : Și cu colectivizarea cum a fost ?

NĂIȚA : Cu colectivizarea, a zis că noi, țărani, ar cam fi cazul să începem să ne colectivizăm.

GHEORGHE : Păi cum, mă tată ?...

NĂIȚA : Taci, mă !

SOCRUL : Adică, tu să te înscrii primul, și noi după tine, însă tu să te înscrii pe pămîntul tău, nu pe al meu, de țî l-am dat.

NĂIȚA : Păi nu vorbeam, domnule, cu omul, nu trebuia să-i vorbesc în vorbă ?

SOCRUL : Îi vorbeai tu în vorbă, dar să vezi că el te apucă de ce-ați vorbit, nu țî-am spus eu că te caută Craina exact în chestia asta ?

GENICA : Năiță, i-ai spus tu lui Dumitru ăsta că te înscrii ?

GHEORGHE : I-ai spus, mă, tată ?

NĂIȚA : Unde dracu' să mă înscriu, dom'le ?

GHEORGHE : Se ia și boii, mamă ?

GENICA : Și boii...

GHEORGHE : Mama lui ! pun eu mina pe el, că boul ăsta eu l-am crescut, și eu l-am adăpat, și eu l-am învățat la jug, e boul meu...

GENICA : Las' că-l înscrie tac-to la colectivizare...

NĂIȚA : Genico ! Mai bine pune la oameni să bea, nu vezi că stau cu ceașca goală ?

DUMITRU : Lasă, că nu mai bem.

(*Dumitru lui Dincă, Gheorghe Oțut și Socrul lui Năiță ies. Năiță se așază la masă. Copiii vin tăcuți în jurul lui. Se așază și ei. Genica aduce mămăliga. Tăcere încordată. Genica aduce o tigaie cu un ou. Toate privirile se fixează asupra gălbenușului sîngerat. Năiță întinge mămăliga în ou, copiii, în untură. Afară se aude ciinele lătrînd. Voci.*)

CRAINA : Oameni buni !

CICLOP : Oameni buni !

NĂIȚA (*incet*) : Oameni buni, ai, fire-ai tu al dracului să fii, oameni buni, după cote, ai ?

(*Genica și Gheorghe ies în pridvor.*)

CRAINA : Bărbatul e acasă ? Căci tu tovarășul am vrea noi să vorbim.

GHEORGHE (*afară*) : Pofțiți... 'tu-ți mama ta de ciine, nu mai stai la un loc !

GENICA (*afară, fugind după el*) : Lua-te-ar moartea, Gheorghe, cine te-a învățat pe tine să înjuri ? Pofțiți, pofțiți și dumneavoastră, domnule Ion.

CICLOP : Acasă-i boierul ?

GENICA : Vai de capul nostru de boieri, pofțiți ! Doamne, Năiță, adormiși, de nu ieși nițel ?

CRAINA : Păi, atunci să intrăm.

CICLOP : Măi Genico. Năiță e acasă sau nu e ?

GENICA : Este, pofțiți nițel, că mă duc eu să-l chem. (*Tare, lui Năiță.*) Ce faci, mă, nu vorbești cu oamenii ?

NĂIȚĂ : Aud, pofteste-i în casă, dar mai bine ies eu afară. (*Iese, cu o lingură în mână. Genica intră în casă.*) Așa ! Lume nouă și bogată. Noi, ca țărănul, ne apărăm de moarte. Eram nițel la masă, dar nu face nimic. (*Lui Ciclop.*) Mă Ioane, tu n-ai mai degerat, mă ? Că eu era să deger azi-noapte, mai rău ca pe front. Ieșisem și eu, ca o mulț, și gata-gata să rămân lipit cu mina de daravelă.

CRAINA : Tovarășe Năiță, venisem să discutăm niște probleme, și...

NĂIȚĂ : Cum să nu... Dar, n-ar fi cazul să pofțiți nițel și pe la noi ? Că nu mîncăm oameni... Ia să vedem ce face muierea aia, de nu mai iese din casă, că la noi știți cum e, numai nițel... (*Ciclop se duce după casă. Se aude ciinele lătrind furios și Ciclop revine cu pantalonul sfișiat, țipînd. Năiță vine repede.*) Mă Ioane, mă, lasă, mă, ciinele... (*Moare de ris.*)

CICLOP : Plătești, frate Năiță, ca popa.

NĂIȚĂ (*topindu-se de ris*) : Păi bine, mă omule ! Se poate să te pui tu, om serios, cu ciinele ? Păi ce minte ar el ? Animal nenorocit... Hai în casă, că e cazul să bem o țuică fiartă și să dăm noroc.

CICLOP : Plătești pantalonul, Năiță.

NĂIȚĂ : Genico, păi să cinstim și noi oamenii ăștia cu ceva, că știi bine de unde vin și ce greu e drumul acuma, pe zăpadă, că și boala cînd vine, și tot dai cu nițică țuică fiartă... (*Genica stă nemișcată, fără să clipească.*) Și cum făcuși, Ioane, te luași în gură cu ciinele, ai ?

CICLOP (*amenințător*) : Lasă-lasă, că-ți vine ea amenda acasă, că nu legi ciinele în timpul zilei !

CRAINA (*cu blîndețe*) : Tovarășe Ciclop, nu este cazul să amenințăm omul, la el acasă.

NĂIȚĂ : Nu, nu este cazul, mai ales că noi ne cunoaștem și ar fi cazul să ne avem bine cît putem.

CRAINA : Da, fiindcă tocmai de asta am

și venit noi, pe nămeții ăștia, pînă la dumneavoastră, aici în vîrful măgurii...

NĂIȚĂ : Ce să facem, tovaroșe Craina... Aici am moștenit noi sărăcia, că altfel am fi stat și noi mai la drum, însă nu e nici o supărare, ne-am învățat și aici. (*Genicăi.*) Aduci, fă, Genico, ceva din butoiul ăla de țuică, să mai dezghețăm oamenii ăștia, tu n-auziși că dumnealor au venit espre ?

GENICA (*mirată*) : Mă, Năiță, parcă ar vorbi gura fără tine. De unde să aduc ? Unde ai tu țuică în butoi ? Și, tu crezi că dumnealor sînt ca tine, pe unde apucă, să bea țuică ? Păi dumnealor sînt beții ca tine ?

NĂIȚĂ (*dezvinovățindu-se*) : Nu mă ascultă, n-am ce-e face, am șase copii cu ea, nu mai pot s-o las. Mă duc eu, tovaroșe Craina, mă duc eu, acuși mă duc. (*Dar nu se mișcă.*) Să vedem însă cu ce ocazie pe la noi...

CRAINA : Tovarășe Lucean...

GENICA (*il întrerupe, ca pentru a amina discuția, adresîndu-i-se lui Ciclop*) : Da' nu te-a apucat de picior.

CICLOP : Nu se știe, văz eu acasă, acum avem altă treabă...

GENICA : Vezi de treabă, că altfel ar trebui să turbeze ciinele !

NĂIȚĂ : Așa... da' să vedem noi cine v-a supărat pe dumneavoastră de-ați ajuns să luați nămeții în piept pînă aici, la mama dracului, că dacă știam și aveam un telefon, cum are băiatul ăsta (*arată spre Ciclop*), învîrtea și el la manivelă ceva mai mult, că pînă ajunge soneria aici e mai greu, că e coastă, învîrtea și el ceva mai mult, și auzeam unul din noi, fiindcă stăm pe-acasă, iarna nu mergem la servicii prea departe, cel mult pînă-n grajd, să dăm la vaci fin, și răspundeam unul din noi. Și vorbeam ce și cum, și ori veneam eu pînă la primărie, ori stăteam fiecare la el acasă. Da' dacă nu e telefon, nu e tu-i mama ei de burghezie, că ne-a lăsat, cum îmi spune mie cineva, cum ne vedeți, ce să mai discutăm ? Păi, uite cazul muierii ăștia a mele. uite cazul ei, care n-a văzut tren ! Ai văzut tu, Genică, tren ?

GENICA : Vezi, mă Năiță, de treabă, ce îi interesează pe dumnealor ce-am văzut eu ? Am văzut și eu ce-am putut, că eu n-am făcut războiul, ca tine. Că aici, în vîrful măgurii, n-ai cum să vezi altceva decît vaca și porcul și, cîteodată, ca acuma, pe primar.

CRAINA (*fierbind stăpînit*) : Tovarășe Năiță ! Noi am venit pînă aici, nu ca să-ți punem dumitale telefon, ci să stăm nițel de vorbă, fiindcă dumnea-ta știi ce problemă ai avut astă-toamnă, și n-ar cam fi cazul să ne vedem toată ziua.

NĂIȚĂ (*supus*) : La dispoziție.

CRAINA : Păi nu e bine așa, că noi a-
vem și alte metode, și dumneata știi
și n-ar fi cazul.

CICLOP : Și să legați ciinele, că nu e
bine...

GENICA : Il legăm, dă-l morții ! Il legăm,
fii dumneata sigur, domnule Ion.

CRAINA (*ferm*) : Tovarășe Năiță, dum-
neata ai discutat o anume chestiune
cu tovarășul prim, astă-toamnă, și to-
varășul prim se interesează de ea, cum
v-ați înțeles.

NAIȚĂ : Păi eu cu dînsul am vorbit
multe atunci, fiindcă ne-am găsit și
tovarăși... (*Vrea să câștige timp*.)

CRAINA : Unde v-ați găsit tovarăși ?

NAIȚĂ : Păi, unde să ne găsim ? La răz-
boi, însă nu e cazul acum... (*Dă să se
înțeleagă că e un secret.*)

CRAINA : Mă Năiță, dumneata ai vorbit
cu tovarășul prim, să vedem cum am
face, ca să facem și noi ca oamenii
cu minte, și să punem la cale...

NAIȚĂ (*retezindu-i-o*) : E bine ce spu-
nea tovaroșul prim, însă depinde și de
situația omului, cum ar fi de exemplu
cazu' meu, care am șase copii...

GENICA : Și toți cer, fir-ar ai morții...

NAIȚĂ : Lasă că cer, da' ăștia te apucă
mai tirziu, cînd s-or mări, te apucă și
te întrebă : „Unde e, mă, averea mea ?”
Că sint șase, nu e unu-doi, să mai
discuți cu ei că „mă băiatule, asta a
fost situația, așa a fost nevoia.” Aștia
te omoară, că la noi sărăcia e mare,
și oamenii, răi de nevoie, și ia pune-
te dumneata cu șase care pun parul
pe tine, că unde e averea lor, cine
le-a instrăinat-o ? Este, mă Ioane, că
tu cunoști, știi cîte bătaii ai mîncat
tu și de la copil, și de la muiere, că
ai băut pămîntul la popice, vezi ?

CRAINA : Aici nu e vorba să ne instră-
inăm averea, tovarășe Năiță, nici să
o bem la popice, aici e vorba de o po-
litică.

NAIȚĂ : Păi, de politică, te apucă copiii ?
De politică, te apucă ei ? Ei te apucă,
de avere, unde e ?

CRAINA (*incheind*) : Păi mai stăm noi
de vorbă, că la noi în comună nu s-a
pus încă problema, ca în alte părți.

NAIȚĂ : Mai vorbim, dar să mai lăsăm
nițel să mai crească și copiii ăștia ai
mei, să putem sta de vorbă cu ei ca
proprietari, să facă ei cum vor ei, să
mă scap eu de răspundere dinaintea
lor, cum v-am spus.

CRAINA (*vesel*) : Păi, pînă cresc ei mari,
intrăm în anul două mii, ne-apucă
sfirșitul pămîntului...

NAIȚĂ : Intrăm și în anul două mii, dacă
așa e ordinul, intrăm în anul două mii.
Tu intri, mă Ioane ?

CICLOP : Lasă, domnule, anul două mii,
că acum se pune problema.

NAIȚĂ : Cu problema zic și eu să in-
trăm în anul două mii, poate că pînă
atunci se mai înmulțește lumea și e
altă judecată.

(*Cei doi pleacă. Năiță rămîne singur,
în cămașă, rezemat de jugul carului, răs-
stignit ca o pasăre. Ninssoarea se pornește
iar.*)

★

(*Scena următoare se petrece în conștiin-
ța lui Năiță. Apar Craina și Ciclop.*)

CRAINA : Cam cît pămînt ai dumneata,
Năiță ?

NAIȚĂ : N-am cine știe ce.

CRAINA : Bine, bine, nu cine știe ce, dar
cît ?

NAIȚĂ : Păi n-aveți trecut la fonciere ?
Tu nu știi, Ioane, nu știi, că tu le co-
tești pe toate și mai pui și de la
tine, că dacă ar fi după tine, după cît
pămînt pui tu pentru cote la fiecare
în plus, ar trebui ca satul ăsta să fie
dublu...

CICLOP : Ce vorbești, încarc eu oamenii
la pămînt ?

NAIȚĂ : Păi cum dracu' să nu-i încarci,
dacă și Veta lui Haralambie a trebuit
să dea un porc la cote, și ea n-a avut,
în viața ei toată, un porc de Crăciun ?

(*Din întineric iese jelind Veta lui Ha-
ralambie ; femeile încearcă s-o potoleas-
că.*)

FEMEILE : Lasă, Veto, nu te mai omori,
Veto, nu te mai jeli, Veto, că se uită
tot satul la tine, Veto.

VETA : Of, tătutușule, cum te-ai dus și cui
m-ai lăsat și ce-o să fac eu acum și
unde să mă duc eu acum, cum am
vindut eu pămîntul din spatele casei
unde vrea tătutușule să facă finarul, și
te-ai dus și n-ai mai pus finarul...

(*Se adună lume multă. Trece Simion
Popescu, beat, cîntînd „Preasfîntă, născă-
toare de Dumnezeu”, pe melodia „Foae
verde de dudău, măi.”*)

FEMEILE : Dă-l focului de porc, Veto, că
nu moare omul dintr-o lighioană, Ve-
to, că poate să ți-o minince și lupul
și să rămîi fără ea, Veto, așa, mai
bine știi că ai scăpat de la o dare,
Veto...

CRAINA (*tare*) : Tovarășe Năiță, cu Ve-
ta s-a lămurit, anul ăsta nu mai dă
cote, da' nu ne spui cît pămînt ai ?

NAIȚĂ : Cum să nu, că nu e secret, dacă
il aveți înscris la fonciere. Șase bucăți,
pentru fiecare copil cîte una, în afară
de cureaua din Valea cu pietrele, da'
acolo, cum știți, e un fel de islaz, a-
vem mai mulți.

CRAINA : De-acolo ar cam trebui să începem și noi, fiindcă terenul e bun și neted, cum scrie la carte.

NĂIȚĂ : Ai dumneata o carte unde scrie așa ceva ?

CRAINA : Am, am să ți-o dau s-o citești. Scrie tot în ea.

NĂIȚĂ : O citesc, o citesc. Să mai terminăm nițel cu ale casei, și-o citesc.

(Craina, Ciclop dispar. Ninge.)

GENICA (intrind) : Năiță, hai, mă, că înghelii !

NĂIȚĂ (dezlipindu-se de jug) : Unde sînt copiii ?

GENICA : Ai ceva de lucru cu ei ?

NĂIȚĂ : Am. Să meargă unul cu mine pînă în Valea cu pietrele.

GENICA : Acum, pe zăpada asta ?

NĂIȚĂ : Acum ! (Intuneric.)

(Ninge peste patul lui Pătru și al Muieirii lui, care dorm. Din întuneric iese Genica, fată tină, cu cozi. Muieria lui Pătru se așază pe marginea patului. Torc amîndouă.)

MUIEREA (tingindu-se) : A pierdut tata procesu'... A pierdut bucata a bună de pămînt, de lingă pămîntul lui Dumitru al lui Dincă. Mi-ar fi plăcut de el, că e petrecăreț și iubăreț.

GENICA : Lasă, tu nu vezi că a ajuns ciung Dumitru ăsta, nu mai e el ce era, cum o să te ia el pe după umeri cu moanta de lemn ? Îi iei și tu pe Pătru, că și el e om cu pălărie pe cap și cu ce-i trebuie.

MUIEREA : Doamne ferește, pîi ăsta n-are nimic, e sărac, n-are decît ce i-au lăsat ăi bătrîni de l-au crescut.

GENICA : N-are, dar are pălărie pe cap și — cum e situația acum — pălăria face mult.

MUIEREA (se chircește pe pat, strigă) : Doamne ferește !

(Genica pleacă, tăcută.)

PĂTRU (sculindu-se speriat în capul oaselor) : Ce e ?

MUIEREA (se trezește) : Cît o fi ceasul ?

PĂTRU (în loc de răspuns) : Cînd zice tac-tu că ne dă oile ?

MUIEREA : La primăvară.

PĂTRU : La primăvară, nu mai tundem noi oile... (Se culcă amîndoi.)

(De partea lui Pătru apar Năiță și Dumitru — soldați, care îl ascultă pe Locotenent.)

LOCOTENENTUL : Băieți, acum, cînd ne întorcem, țara e a noastră, războiul ăsta ne-a dat ce-a visat țăranul român toată istoria lui. Cum ajungem acasă, cum luăm pămîntul în stăpînire.

DUMITRU : Dom'locotenent, și cu Surdu-noaica ce rămîne, că pămîntul e al ei ?!

LOCOTENENTUL : Îl luăm cînd ne întorcem.

(Dispar.)

PĂTRU (sculindu-se pe marginea patului) : Și-acum ni-l iau ei.

(Din întuneric iese Năiță, negru de supărare, cu Genica după el, legată cu batic negru și bocînd pe infundate. Pătru vine lingă el.)

GENICA : Năiță, Năiță, unde te duci Năiță, cui mă lași tu, Năiță ?!

NĂIȚĂ : Pătrule, pe mine ăștia mă ia, copiii de i-am făcut rămîn vai de capul lor, așa că dai pe la mine și mai vezi ce fac, care moare intii de foame, să ai tu grijă de el.

PĂTRU : Vezi de treabă, Năiță, am scăpat noi de la dracu-n praznic, scăpăm și acum.

NĂIȚĂ : Nu scăpăm, Pătrule, ascultă-mă tu pe mine, nu mi-e necaz decît că n-am murit eu cînd trebuia, să vie copiii de Ziua Eroilor la monument, și să strige unul : „Năiță D. Lucean“, și ălalalt să-i răspundă : „Mort pentru patrie !“

(În jurul lor se înfiripă sala procesului, cu masa la care iau loc Judecătorul, Procurorul, jurații — Evdochia, Bătrînul învățător. Pe bănci iau loc țărani din Cornu Caprei și un ofițer.)

MUIEREA LUI CICLOP : Ia uite cine stă lingă judecător, amărîta de Evdochia maichii Sabina !

VETA : De cînd e în comisia cu cotele, cotrobăie prin casele oamenilor, mai rău decît locotenentul ăla străin, de dumnezeiește oamenii.

(Bătrînul învățător pufăie dintr-o țigară.)

EVDOCHIA : Fire-ai al morții, domnu' Costică, ne afumași de tot.

BĂTRÎNUL ÎNVĂȚĂTOR : Lasă, Evdochio...

(Moșul din Sacoț și două matracuci vin în față.)

JUDECĂTORUL (către Prima matracucă) : Aveți cuvîntul !

PRIMA MATRACUCĂ : Eu am venit douăzeci de kilometri pe jos...

A DOUA MATRACUCĂ : A venit ea douăzeci de kilometri pe jos... da' eu pe unde am venit ?!

PRIMA MATRACUCĂ : Ca să mi se facă dreptate !

A DOUA MATRACUCĂ : Dreptate, ție ? Mie să mi se facă dreptate...

PRIMA MATRACUCĂ : ...Cu cocoșul mîncat de vecina cu cine știi eu...

- A DOUA MATRACUCĂ : Cu cine am mincat eu cocoșul, ia zi, cu cine știi tu că l-am mincat ? !
- PRIMA MATRACUCĂ : ...da' nu vreau să spun...
- A DOUA MATRACUCĂ : Nu spui, că nu știi !
- PRIMA MATRACUCĂ : Că eu nu stric, Doamne ferește, casele oamenilor...
- A DOUA MATRACUCĂ : I-auzi ! Stric cu casele oamenilor ? ! Cine zici tu că strică...
- PRIMA MATRACUCĂ : De-o vară mă judec, și-acum am venit și eu cu martori...
- A DOUA MATRACUCĂ : Cu ce martori zici tu c-ai venit, matracuca dracului ? !
- (Se strică de ris.)
- PRIMA MATRACUCĂ : Mătrăcucă ești tu !
- JUDECĂTORUL : Martor, ce știi dumneata în chestiunea cu cocoșul ?
- MOȘUL (*viclean*) : Păi, eu îl știu pe acest cocoș de cînd era pui mic.
- (Moare de ris.)
- NĂIȚĂ (*lui Pătru*) : Unde te duci, Pătrule ?
- PĂTRU : Să văd și eu panarama.
- JUDECĂTORUL : Ce panoramă ? Liniște!
- MOȘUL (*surd*) : Ha ? mai au un martor ?
- JUDECĂTORUL : Cine ?
- MOȘUL : Fetele mele.
- JUDECĂTORUL : Cum, fetele dumitale ? !
- Păi, părțile sînt rude ?
- MOȘUL : Ha ?
- JUDECĂTORUL (*tare*) : Părțile sînt rude ?
- MOȘUL : Fetele ? Păi, sînt fetele mele.
- (Sala se zguduie de ris, judecătorul își prinde capul în mîini.)
- JUDECĂTORUL (*invățătorului*) : De trei luni judec procesul ăsta, între femeile astea două, pe care nu le cheamă la fel, iar acum aflu că sînt surori și că martorul adus de cea vătămată e chiar tatăl lor, pe care, și pe el, îl cheamă altfel. Nu mai înțeleg nimic. (*Tare, către sală.*) Liniște ! (*Moșului.*) Cine ești dumneata ?
- MOȘUL (*important*) : Sînt tatăl lor și cocoșul eu l-am crescut, fiindcă era bun de sămîntă, de mic călca găinile.
- (Lumea se sufocă într-un hohot uriaș.)
- JUDECĂTORUL : Liniște, că evacuez sala !
- MOȘUL : Și cocoșul l-am dat dumneaei (*arată pe reclamantă*), însă dumneaei (*pirita*) a avut și dumneaei parte, fiindcă i-am dat o puicuță ouătoare, ca să fie la fel, cu toate că dumneaei (*pirita*) e înfiată și n-ar mai avea dreptul la moștenire.
- JUDECĂTORUL : Ce moștenire ?
- MOȘUL : Găina, partea ei, de unde să le dau eu mai mult ?
- PRIMA MATRACUCĂ : Eu vreau să merg mai departe.
- A DOUA MATRACUCĂ : Unde să mergi tu mai departe ?
- PRIMA MATRACUCĂ : Eu mă duc pînă la Regiune !
- A DOUA MATRACUCĂ : La care Regiune te duci tu ? !
- PRIMA MATRACUCĂ : Nu mă las, numai să mi se facă dreptate !
- A DOUA MATRACUCĂ : Care dreptate să ți se facă ție ? care n-o ai ? (*Rumoare.*)
- JUDECĂTORUL (*sfirșit*) : Următorul !
- GREFIERUL (*milițianului*) : Năiță Lucean !
- (Năiță vine în față, cu Genica și cu Pătru.)
- BĂTRINUL ÎNVĂȚĂTOR (*Judecătorului*) : Sînt oameni ai dracului, însă destul de săraci.
- PROCURORUL (*citind actul de acuzare*) : Și piritul, care tăiasc scara cu ferăstrăul în trei locuri, mai mult de jumătate, stătea în pridvor și aștepta să coboare comisia din pod, unde piritul ținea ascuns porumbul nepredat la cote.
- (In sală e o liniște nefircască.)
- JUDECĂTORUL : Continuați !
- PROCURORUL : Cînd comisia a coborît din pod, cite doi și sacul de porumb după ei, scara — care fusese retezată cu ferăstrăul — s-a frînt în trei locuri, și cei doi din comisie, care se aflau pe scară, au căzut jos, cu sacul peste ei. Vătămare corporală. Cerem pedeapsa cu închisoarea, șase luni.
- NĂIȚĂ (*lui Pătru*) : Inseamnă că cel mai tîrziu la începutul lui noiembrie vin acasă.
- JUDECĂTORUL : Părțile vătămate sînt prezente ?
- CICLOP : Prezent. (*Vine în față.*)
- JUDECĂTORUL : Numai dumneata ai fost vătămat ?
- CICLOP : A mai fost un tovaroș de la Raion, dar tovaroșu' n-a putut să vie, că e în deplasare, și tovaroșu' Craina, care e la un instructaj la Raion...
- JUDECĂTORUL : În ce fel ați fost vătămat ?
- CICLOP : Am căzut cu scara și mi-am rupt mîna.
- JUDECĂTORUL : Da' de unde veneai dumneata cînd ai căzut cu scara ?
- CICLOP : Din pod.
- (Sala izbucnește în ris.)
- OFIȚERUL (*Judecătorului*) : Procesul are caracter politic și trebuie luate măsuri. Noi am venit espre cu un gaz. Așteap-tă în curtea primăriei. Faceți cum știți, însă noi tot îl luăm pe Năiță Lucean.

JUDECĂTORUL (*stinjenit*) : Piritul ce are de spus ?

MILITIANUL : Năiță D. Lucean !

NAIȚA : N-am nici-o pretenție. Dumnealor au venit la mine acasă și s-au suit în pod fără să mă întrebe dacă scara e bună, căci le-aș fi spus să-și vadă de treabă. Scara era veche, nu mai era de trebuință, tăiaseră copiii la ea, să facă de lemne, și dumnealor au pus-o la pod și s-au urcat, și cînd au coborît, eu am spus : „Stați, măi oameni buni, că se rupe scara cu voi“, da' dacă ei nu m-au ascultat...

(*În sală se lasă o liniște tristă. Năiță se ridică și trece în alt spațiu de joc; dintr-altă parte vin Craina, Ciclop și Ofițerul.*)

CICLOP : Năiță, ai rămas în urmă cu cotele și nu te mai putem aștepta.

NAIȚA : Se poate, fiindcă așa cum a fost anul ăsta, am rămas în urmă și cu demincarea copiilor, și nici ei nu mai pot aștepta.

CICLOP : De copii, te privește, însă cotele sînt ale statului, și statul nu te mai poate aștepta.

NAIȚA : Păi, noi ai cui sîntem ? Noi nu sîntem ai statului, ai cui dracului sîntem noi ?

OFIȚERUL : Tovarășe, dumneata să nu dai dracului statul, fiindcă statul e poporul, și nu permitem.

NAIȚA : Eu nu drăcuiesc statul, eu drăcuiesc soarta care m-a adus pe mine să veniți dumneavoastră la mine în curte și să mă amenințați, după ce-am făcut eu războiul șapte ani și am scăpat, cum numai eu știu, că dacă aș avea eu porumb, aș da și statului, dacă a ajuns el, statul, să se bucure la mămăliga copiilor mei. Dar n-am, ce-am avut am mîncat, și să vedem de-acum încolo ce mai mîncăm.

CRAINA : Dacă n-ai avut de lucru și n-ai somn, și te înmulțești ca iepurele, ce să-ți fac ? (*Celorlalți.*) Hai să

ne urcăm în pod și să vedem dacă n-au porumbul ascuns.

(*Cei trei se urcă. Năiță, cu un ferăstrău, taie trei trepte pînă la jumătate.*)

NAIȚA : Ca la Codrii Cosminului, mama lor ! (*Episodul se dizolvă. Năiță reîntră în spațiul procesului.*) N-am nici-o pretenție, tovarășe judecător, să știți că eu vă aduc copiii și aici vi-i las, și aici vă las și muierea, pînă mă întorc, le dați să mănînce, îi omoriți, faceți ce știți cu ei, că eu nu mai am altă putere. Ori ne luați pe toți și ne dați la toți să mîncăm, altfel n-au unde se duce și după ce. Șapte sînt, șapte vi-i las. (*Ședința se suspendă. Oamenii stau muți în jurul lui Năiță. Cu ochii închiși, lui Pătru.*) Pătrule, cînd te duci acasă, să dai tu apă cînelui ăluia, că el nu e vinovat cu nimic, și să-l dezlegi, să se ducă și el unde o vedea cu ochii, fiindcă ăștia nu ne iartă.

PĂTRU : Vezi de treabă !

JUDECĂTORUL (*vine în sală, citește sentința*) : Ținînd seama de situația cetățeanului Năiță Lucean, cu mulți copii și mulți mici, acesta se pedepsește doar cu amendă.

NAIȚA : Vînd boii și plătesc.

(*Sala de judecată se destramă, iese și Năiță. Pătru se așază în patul lui, lângă Muierea lui.*)

MUIEREA (*se ridică în capul oaselor*) : Nu dormi ?

(*Ninge iar peste patul lor.*)

PĂTRU : Ba cred că am adormit.

MUIEREA : Nu mai scăpăm de iarna asta. Dacă mai ninge așa, ne îngroapă de vii.

PĂTRU : Vezi de treabă, nu ăsta e ne-cazul cel mare.

Al treilea anotîmp

PRIMĂVARA

Povarna veche, cu cazanul de țuică al lui Simion Popescu.

Un fuior de fum subțire și albăstrui, de lemne ude. Simion Popescu așteaptă picăturile de țuică pe țeava de aramă și cîntă : „Foale verde de cicoare, cine nu mă lasă moare“. Pe lingă el, Năiță, Pătru, Petre al lui Toma, Dumitru lui Dincă.

SIMION : Are să vie vremea vierului, și vierul o să vie și o să plivească via, și o să întrebe... (*Pierde șirul, se o-*

prește.) O să vie vierul și o să te întrebe pe tine, Pătrule... (*Pierde din nou șirul.*)

(Pe imaginea lui Simion, afumat, se suprapune imaginea lui Craina, care-i vorbește lui Pătru.)

CRAINA : Dumneata, ca om sărac ce te afli, ca proletar, ar trebui să vii mai aproape de noi...

PĂTRU (atins) : Ei, ne-am mai ridicat și noi, am făcut casă, am mai pus și noi un prun, nu mai simțem chiar așa...

CRAINA : Tovarășe, azi nu mai e rușine să fii om sărac, fiindcă pentru săraci am făcut noi revoluția asta, pentru săraci am luat noi puterea. (Imaginea lui Craina se destramă. Sintem în povarnă.)

SIMIŢON (cîntat, ca-n strană) : Și cînd o veni vierul, o să te întrebe, Pătrule, și tu ai să stai drept, și o să te întrebe, Pătrule, dacă ai plivit via și dacă ai săpat via și dacă ai binecuvîntat via.

PĂTRU (ca să schimbe gîndul) : Și cum e, Năiță, în Valea cu pietrele ?

NĂIȚĂ (evaziv) : A înflorit Floarea Paștilor.

PETRE (direct) : Faci casă, Năiță ?

NĂIȚĂ (după ce se gîndește) : Să vedem, să mai vedem cum sînt vremurile, ce se mai întîmplă, să mai vedem. (Petre se hlizește cu doi dinți de aur.) De aur sînt ?

PETRE (fericit) : Dracu' știe, să vedem !

SIMIŢON : O să vie vierul, și atunci -să vedem...

DUMITRU : Năiță, mi se pare că tu ai de gînd să te duci la vale, la Craiova, cu carul, după porumb, primăvara asta.

NĂIȚĂ : Ar cam trebui.

DUMITRU : Ei, atunci să știi că merg și eu la Craiova, că am o adresă la Regiune, la tovarășul Simion de la cadre, mi-a dat-o dantistul ăla de-a venit cu motocicleta și i-a pus și dinții lui Petre.

NĂIȚĂ : Da' ce, îți pui vreun dinte ?

DUMITRU : Unde dracu' să-mi pun eu un dinte ? Poate-n cur. Altă chestiune. Vreau să-mi pui o moantă nouă, că asta și-a cam făcut datoria.

NĂIȚĂ : Păi, parcă ai mai schimbat-o o dată.

DUMITRU : O am acasă, o am pusă într-un cui, fiindcă vreau să văd cîte miini îmi trebuie mie într-o viață. Cum se uzează, le pui într-un cui și le țiu de amintire.

SIMIŢON : Și-o să vie vierul și-o să vă întrebeee...

NĂIȚĂ : Nene Simioane, mi-ai putea face și mie o vadră-două de țuică ?

SIMIŢON : Faci casă ?

NĂIȚĂ : Să mai vedem cum ieșim din primăvara asta...

DUMITRU (viclean) : Locu-i frumos. E bine pus, la drumul mare, are față de vatră, cui îl dai ?

NĂIȚĂ (fără să-și răspundă lui Dumitru) : Măi Petre, cum stai cu lucrul, ai ceva tocmit, vreo angajare pe undeva ?

PETRE (interesat) : N-am. Da' de ce ? Vrei să pui temelie ?

NĂIȚĂ (evaziv) : Mai stăm noi de vorbă zilele astea, poate aranjăm ceva... că norii s-au rărit și parcă vine un timp de secetă...

(Năiță și Pătru ies din povarnă, rămîn singuri.)

PĂTRU : Mă, Năiță, e adevărat că ai vorbit tu la Raion, cu primul secretar, ceva ?

NĂIȚĂ : Cit o fi dat Petre pe dinții ăia ?

PĂTRU : Dracu' știe, însă eu nu cred că sînt de aur. Păi de unde să aibă dantistul ăla cu motocicleta atîta aur făcut gata dinți, ciți a pus el, în sat, la atîția oameni și atîtea muieri ?

NĂIȚĂ (brusc) : M-aș apuca de casă...

PĂTRU : Acum, pe primăvară ?

NĂIȚĂ : Da, mă gîndeam să încep să le fac copiilor ăștia partea, că acum se măresc, trece timpul, și ei vin la tine și te apucă, ăștia nu știu multe.

PĂTRU : Mde. Și cînd ai vrea tu să începi lucrul ? (Brusc.) Vatra de casă nu se ia ?

NĂIȚĂ (încheind discuția) : Măcar să pun temelia. După Paști.

PĂTRU (singur) : Miine tund și eu oile. (Furios.) Le tund ! (Intuneric. Cineva bate în uluca gardului. Lumină. Ograda lui Pătru. Lina săracă a oilor, întinsă pe o pătură.) Cine e, mă, acolo, hai ?

CRAINA : Sinteți acasă ?

PĂTRU (încet) : 'tu-ți mama ta, nu mă vezi, ori ești chior ? (Tare.) Intrați, dacă tot ați venit pînă aici la noi, intrați, să ședem nițel la umbră, că văz că s-a pus soarele ăsta pe noi și nu ne iartă.

CRAINA (de formă) : Nu e nevoie, putem sta și pe iarbă, că n-avem așa mult de vorbit.

PĂTRU : Atunci să stăm aici, pe lemnele astea. (Craina vede lina oilor.)

CRAINA : Păi aveți și oi, parcă nu v-ați trecut cu ele la cote ?

PĂTRU (uscăt) : Acum, dumneata veniși cu cotele, ori veniși, ca omul, pe la noi ?

CRAINA : Nu cu cotele, dar văd că ai oi și nu le-ai declarat.

PĂTRU : Acum le-am primit și eu de la socrul meu, datorie de zestre. Două prăpădituri, nu e nimic de capul lor, dar așa e cînd iei zestrea muierii cu țiriita. Hai să stăm jos.

CRAINA (așezîndu-se pe stiva de lemne) : Bune lemne, fag sănătos. Nu-mi aduc aminte să-mi fi cerut vreun bon de tăiere din măgură.

PĂTRU : Vai de mama lor, niște rămășițe, mi-au rămas de la casă. (*Schimbind vorba.*) Și, care ar fi rostul...
CRAINA : Rostul ar fi ca să stăm de vorbă, că eu te-am cam așteptat, și dumneata n-ai venit, și-atunci am venit eu.
PĂTRU : Păi noi sintem cu treburile, mai ales acum, primăvara, că dacă nu te apuci serios de treabă, inseamnă că n-ai, și dumneata vîi și ceri, la cote — iar se cere, la fonciere — iar se cere, la impunere se cere, mai ni se cere și nouă să mîncăm, fiindcă am apucat așa, de mai mîncăm și noi de trei ori pe zi, și dacă stai pe la M.A.T., nu ai nici de unde da, nici de unde minca.
CRAINA (*simțindu-se atins*) : Ei, am venit să mai stăm și noi de vorbă, să ne mai înțelegem, cu unele, cu altele, și să vedem cum să facem, că ar fi cazul să te alegem deputat, fiindcă la

toamnă ar fi cazul să se facă niște alegeri.
PĂTRU (*rămîne cu gura căscată*) : Cum, deputat ?
CRAINA (*vesel*) : Pină atunci, vino miine să te trec cu oile pe rol și să dai lina, altfel te amendez.
PĂTRU : Păi, ori mă faci deputat, ori mă amendezi !
CRAINA : Întii te amendez și pe urmă te fac deputat.
PĂTRU : Păi uite, asta-i lina, pe asta am tuns-o.
CRAINA (*evaluînd mormanul de lînă*) : Nu ajunge. Ar mai trebui un kilogram.
PĂTRU : Păi de unde să mai cumpăr, că nu se găsește și nici bani n-am...

(*Asfințește. Pe ulițe trec muieri și copii cu flori în mînă, cîntînd prohodul : „Primăvară dulce, fiul tău prea dulce...” Se întunecă.*)

PARTEA a II-a

Al patrulea anotimp

V A R A

Vatra de casă, cu temelia ridicată, din Valea cu pietrele. Năiță, Genica, Pătru, Petre al lui Toma. Năiță măsoară cu sfoara. Genica tot cară la gălceți, făcînd pe supărata.

PETRE : Domnule Năiță, cum facem, dom'le, aici, cum ziceai dumneata să punem scara la beci ? Ca să vedem cum îi lăsăm loc. (*Petre fluieră, în timp ce Năiță se scarpină în cap, chibzuind.*)

NĂIȚA : Fluieri, ai ?

PETRE : Păi, ce dracu' să facem ? La temelia asta e cazul să mai cîntăm și noi, să intre cîntecul în inima casei, și cine o stăpîni-o, să ne pomenească. Cui i-o faci ?

NĂIȚA : Să ne mai gîndim, să vedem cine ne ascultă mai mult și are drag de muncă.

PĂTRU : Păi, cel mai în drept ar fi Gheorghe, că e mai mare.

NĂIȚA : Da, mă gîndesc să-l însor pe Gheorghe aici, mai la drum, ca să am și eu unde trage cînd vin de la tîrg, dar să vedem cum ne ascultă el pe noi.

GHEORGHE (*posac, cărînd un pietroi*) : N-am eu nevoie de casă în Valea cu pietrele, să stau eu cuc în mijlocul pădurii și să văd oameni numai cînd trec la tîrg sau cînd se întorc.

PETRE : Nu prea-i convine cu munca, seamănă cu al meu, mai mult cu car-

tea îl uită Dumnezeu.

PĂTRU : E bună și cartea, pentru cine are dare de mînă, fiindcă altfel, cum e pe-aici pe la noi, dacă nu te scoli de dimineață să pui mîna pe treabă, rămii de căruță.

GHEORGHE (*posomorit*) : M-am săturat de omorît pămîntul, se poate trăi și fără să omori pămîntul de dimineața pînă seara.

GENICA : Păi da, că lui tac-to nu i-a ajuns casa bătrînă...

PETRE : Ce e, Genico, cine te-a supărat ?

GENICA : Eeei, parcă dumneata nu vezi ce e pe capul nostru, cu zidăria asta și cu oamenii la lucru și cu deminca-re, acuma înainte de sapă, și cu Năiță ăsta al meu, care nu știe decît să îndemne din urmă, „hai-hai“, parcă nu i-ar mai ajunge ziua. (*Stringe gălceți, unelte, frînghii etc.*)

PĂTRU : Eu m-am dus. (*Pleacă.*)

NĂIȚA : Să trăiești, Pătrule. (*Se aude bubuind un GAZ. Șoferul claxonează.*) Mă, cum trec ăștia cînd vin de la Raion, ca fulgerul.

PETRE : Vine vulpea partidului, Năiță, ferește !

(Mașina se aude scuzându-se, apoi, după o serie de injurături, apar Șoferul și Dumitru Dumitru.)

ȘOFERUL : Aici stăm.

PETRE *(lui Năiță)* : Mă, ăsta parcă ar fi geamăn cu Pătru cel Scurt. *(Se referă la Dumitru Dumitru.)*

NAIȚĂ : Să trăiți, tovaroșe prim.

DUMITRU DUMITRU *(tresărind)* : Păi nu ești dumneata... ia zi. băiețe... cum te cheamă, că ne cunoaștem...

(Năiță tace, cu fălcile încleștate.)

PETRE : Năiță Lucean îl cheamă.

DUMITRU DUMITRU : Năiță Lucean,

păi sigur că ne cunoaștem, să trăiești !

NAIȚĂ *(moale)* : Să trăiești !

GENICA *(vine repede, cu ceștile de țuică)* : Ia luați, luați !

DUMITRU DUMITRU : Mulțumesc, nu beau, sint cam bolnav. *(Lui Năiță.)* Va să zică, faci casă nouă ?

NAIȚĂ *(cu mare greutate în glas)* : Nu vedeți dumneavoastră soarta mea, cu șase copii... ? ! Trebuie să le fac un rost, că sint mulți și pe urmă se încaieră. Nici acum, că sint mici, și nu prea mai au loc toți cu lingurile în strachină, dar cînd s-or mări ? !

DUMITRU DUMITRU : Dar cu tovarășul Craina n-ai discutat nimic ?

NAIȚĂ *(înghițind în sec)* : Nu, n-am vorbit.

(Șoferul injură iar : s-a reparat mașina.)

DUMITRU DUMITRU : Gata ? *(Șoferul face semn că-i în regulă.)* Atunci, să mergem. Tovarășe Lucean, dacă tot ați terminat ziua de lucru, hai să mergem amîndoi pe la Sfat.

NAIȚĂ *(pierit)* : Acum ? *(Tăcere paralizantă.)*

GENICA : Păi cum să meargă el acum la Sfat ? Nici n-am dat de mîncare la lucrători, nici n-am strîns... Nu se poate.

DUMITRU DUMITRU : Păi vine repede.

NAIȚĂ *(pierit)* : N-am făcut nici un fel de politică, afară de război, dar la război a fost toată lumea...

DUMITRU DUMITRU : Ce zici ? *(Pe drum vine Craina, tușind în batistă. Îl vede pe Dumitru și ia poziție de drepti.)*

CRAINA : Să trăiți, tovarășe prim !

DUMITRU DUMITRU *(fără să-i întindă mîna)* : Noroc ! Cum stați cu situația cotelor ?

CRAINA *(încercîndu-se de emoție)* : Zilele astea terminăm. Într-o zi-două, terminăm, am mai făcut o echipă și luăm casă cu casă. Și tu, Năiță, stai rău, de asta venii pe aici, te căutai acasă și...

DUMITRU DUMITRU *(lui Craina)* : Nu te-ai întîlnit cu tovarășul, cum am vorbit...

CRAINA : Nu ne-am prea găsit, că de cite ori l-am căutat, era tot plecat. L-am căutat și cu șeful de post. Pe urmă, zicea el că scoboară pe vale, pe la noi, însă n-a vrut să vie, așa că...

NAIȚĂ *(scuzîndu-se)* : Am fost ocupați mereu, că la noi nu e ca la dumneavoastră... noi nu avem de unde strînge cote, că ne-am plimba și noi, altfel, că ne place... însă la noi plimbarea e cu pagubă...

DUMITRU DUMITRU : Cum adică ?

NAIȚĂ *(dregînd-o)* : Adică, noi sintem datori cu munca toată săptămîna, și nici sărbătorile nu prea le mai ținem, care sintem mai nevoiți, cum sint și eu, și cu copii mulți, că altfel veneam eu pe la tovaroșu' Craina, da' dacă nu s-a putut...

CRAINA : Apăi, de gură, de tine nu te întrece nimeni...

NAIȚĂ : Se poate, se poate, că noi altă putere nu prea mai avem...

DUMITRU DUMITRU *(tîind discuția)* : Mda. Noi, tovarășe Năiță, am avut o vorbă, la Raion.

NAIȚĂ *(iute)* : Da.

DUMITRU DUMITRU : A venit timpul să ne ținem de cuvînt. Ce zici ?

NAIȚĂ : Ce să zic ? Facem cum e mai bine.

DUMITRU DUMITRU : Dacă se pune problema ?

NAIȚĂ : Dacă se pune problema, sintem prezenți, că altundeva nu avem unde ne duce...

DUMITRU DUMITRU : Noroc ! *(Pleacă repede, urmat de Craina, care îi aruncă peste umăr lui Năiță o privire muștrătoare.)*

NAIȚĂ : Să trăiți !

ȘOFERUL : N-aveți o cană de apă ?

GHEORGHE : Vă aduc eu tov. șofer.

(Tăcere grea.)

PĂTRU *(vine în fugă)* : Năiță, ce-i mă, veni tovarășul prim ? *(Năiță tace.)* Și, cum rămîne ?

NAIȚĂ : Cum să rămîie ? Așa rămîie. *(Pătru înțelege și tace.)* Mai strînge niște piatră și mai pui o temelie în Potreș, unde am bucata aia cu mes-teceni.

PĂTRU *(înțelegîndu-i graba)* : Păi, se poate ?

NAIȚĂ : Se poate cît se mai poate, așa că nu vă angajați la nimeni, fiindcă de luni încolo punem și în Potreș o temelie, și mai pun temelii în trei locuri.

PĂTRU : Dar el ce zicea ?

NAIȚĂ *(pe gînduri)* : El ar părea om cumsecade, însă are misiune. Politica lui, asta e. Aștia au o politică și se țin de ea.

PĂTRU : Da.

PETRE : Mă Pătrule, parcă ți-ar fi gea-
măn, așa-ți seamănă tovarășul prim.
PĂTRU (uimit) : Da ? N-are de unde să
fie.

CICLOP (venind în fugă) : Veni pe-ai-ci
tovarășul Craina ?

PETRE : Plecă la Sfat, cu tovarășul prim.

CICLOP : Tovarășul prim ? Și ce zicea,
că auz că a stat, mult de vorbă, ce
zicea ? A stat de vorbă ?

PĂTRU : A stat, a stat de vorbă cu Nă-
iță. Să fi văzut, domnule, cum vorbea
Năiță cu primul secretar, parcă vor-
bea cu frate-său Vasile.

CICLOP : De mine n-a spus nimic ?

PĂTRU : Ce să spună, păi te cunoaște el,
primul secretar, pe tine ? Ei aveau
chestiuni de politică...

PETRE (prăpădindu-se de ris) : Păi n-a
zis, mă Pătrule, la plecare, că să-l dea
afară pe surdul ăla de la telefon, că
din cauza lui nu poate transmite poli-
tica la Cornu Caprei ?

CICLOP : Aoleu, fire-ai al dracului, Petre,
cu dinții tăi ai de aur, dau eu pe la
tine săptămîna asta ! (Pleacă, injurînd.)

PĂTRU (într-un tirziu) : Am să-mi las
mustața.

NĂIȚĂ (ieșind din mușenie și zimbînd
înfelegător) : Ca să nu mai semeni cu
el...

GENICA : Hai, hai, că trece și duminica
asta. Arde pămîntul ca o pedeapsă.

NĂIȚĂ : Mă, Pătrule, rade-mă și pe mine.

(Năiță se așază pe un bolovan în mij-
locul locului cu temelia pusă. Genica îi
pune un peșchir la gît, Pătru îl spumu-
iește.)

PĂTRU : Nu se mai termină seceta asta...

NĂIȚĂ : Hai, mă Pătrule, că mor dracu'
de căldură pînă termini tu, mai lasă
gura aia și dă-i cu briciul.

PĂTRU : Ai, dom'le, răbdare, ce te gră-
bești așa, că nu te mai însori acum...
Acum avem alte politici...

(Năiță adoarme în soare. Lumina de-
vine difuză, Genica se așază în picioare
lîngă el, ca într-o pictură bisericească.)

NĂIȚĂ : Da. Aici îl însurăm pe Gheor-
ghe.

GENICA : Păi, nu e prea mic ?

NĂIȚĂ : Nu este, fiindcă atunci cînd te-
am luat eu pe tine tot optsprezece
ani aveam.

(Genica își scoate baticul de pe cap.
Lumina cade pe părul ei, ca o beteală.
Năiță o prinde de mînă, sînt amîndoi
tineri, se rostogolesc într-o ploaie de ghin-
dă, ea se înecă de ris.)

GENICA (mireasă cu voal de lumină de
lună) : Năiță, întirziem de la nuntă,

ne așteaptă lumea la masă... (Fuge
rîzînd.)

(Intuneric.)

GLASUL LUI PĂTRU : Ce faci, măi Nă-
iță, dormi ?

GLASUL GENICĂI (bocînd ascuțit) :
Lua-m-ar moartea, cu ziua cînd m-a
făcut pe mine Dumnezeu.

(Lumină.)

NĂIȚĂ (se trezește de-a binelea) : Ce ai,
muiere, pe cine jeleşti tu acum, că
n-a murit nimeni, sîntem toți întregi
și sănătoși, cui tragi tu a rău ?

GENICA : De ce m-a făcut pe mine Dum-
nezeu ? Să n-am parte de copiii mei,
să fugă copiii mei, de răul nostru, prin
străini, și să se piardă cine știe unde ?

NĂIȚĂ : Da' cine a fugit ?

GENICA : A fugit Gheorghe, a fugit la
Craiova, la școala de șoferi, că nu l-ai
mai lăsat cu munca și cu ridicatul la
piatră și la var și la nisip, și cu scu-
latul din viul nopții. A dracu' ziua
cînd am pus eu de mămăligă cu tine,
că o să ne bagi pe toți în pămînt cu
casele și cu temeliile, de-am ajuns să
ne fugă copiii din bătătură și să ră-
minem pustii ca Iov ! Doamne, cum ne
mai rabzi tu, Doamne, cu răbdarea ta
mare ?

NĂIȚĂ (a rămas în mînă cu oglinda de
la bărbierit, se uită în ea, ca și cum
s-ar vedea prima oară, își trece mîna
peste față și-și șterge spuma rămasă) :
Ia uită-te, Pătrule, ce față de om stră-
in, bătrîn rău și zbîrcit și ars de soa-
re, de parc-am trecut prin foc... (Pătru
tace.) Cum o fi plecat el și unde s-o
fi dus el ? Cine putea să-i bage lui în
cap chestia asta cu școala de șoferi ?

(Pe drum trece Turbatu, omul Tudorei,
cu Alisandru îmbrăcat civil.)

TURBATU (oprindu-se) : Năiță ! Să tră-
iești !

NĂIȚĂ : Să trăiești ! Dumnezeu s-o ier-
te !

TURBATU (plînge) : Am rămas singur,
Năiță, și s-a ales praful de viața mea,
și ea m-a lăsat ca pe nimeni pe lu-
me, și acum uită-te la mine și uită-te
la amărîtul ăsta, care e copilul meu
și tu îl știi, nu l-ai mai fi știut, dar
să știi că eu n-am avut nici-o vină, și
să fi văzut tu suferința și dorul Tu-
dorei, ne-ai fi plîns și tu de milă...
(Arătîndu-l pe Alisandru.) L-a dat a-
fară. A făcut reduceri, dracu' știe ce-a
făcut, și a preferat la ei pînă pe-al
meu l-a dat afară, și acum a venit a-

casă să aștepte pină la noi ordine. (Năiță tace.) L-a dat de tot, s-a terminat, mă duc cu el acum la S.M.T.-ul de la Măldărești, ar fi acolo un post la cadrele lor, și șeful lui, care l-a avut, un maiur, i-a spus să dea pe-acolo și să vadă ce și cum, și dacă e ceva, să le spuie și lor, să vadă ce se poate face.

NAIȚA : Ce vorbești ? Ia uită-te, domnule, păi se poate așa ceva ? !

TURBATU : Se poate, și nu se știe ce va mai urma.

NAIȚA (cu aerul că e îngrijorat) : Păi ați făcut vreo prostie, Sandule, de v-a dat pe dumneavoastră afară tocmai acum, în mijlocul verii ?

TURBATU : N-a făcut prostii, dar n-a mai avut loc pentru el, dacă s-a redus, că nu l-a dat numai pe el, a mai dat și pe alții afară.

NAIȚA (viclean) : Păi parcă dumneavoastră, Sandule, făceați oale mai înainte, ați aruncat roata, sau cum ? Vezi cum bate Dumnezeu, fratele meu, cind bate, și cum m-a săpat el pe mine și cum nu mă știa el pe mine și zicea că nu mă cunoaște, uitase cind îl trimateam noi după țigări și el fugea ca un titirez și zicea „ține, nene Năiță“, și eu îl mîngiam pe cap și-ți spuneam, Turbatule : „faci om din el, frate-meu !“ Și cind m-a împins el pe mine ca pe un animal în GAZ-ul Securității, spunea : „Vă cunosc eu pe voi, țărani! ăștia, vă știu și măselele din gură !“

TURBATU (smerit) : De, așa a fost, că nici cu noi nu mai vorbea, și mumăsa a murit strigîndu-l pe el, și eu i-am trimis vorbă să vie, că ea se duce și vrea să-l mai vadă, că l-a iubit, amărîta, și numai de amarul lui s-a stins, și el n-a venit. (Pleacă, plîngînd, cu Alisandru după el. Alisandru își tirșuie picioarele, cu capul în pămînt.)

PĂTRU (îngîndurat) : Poate să fie ceva, dacă a început să-i dea afară chiar din Securitate. Ce serviciu să caute ? Păi ce știe să facă el, afară de oale ?... care a și uitat, că dacă nu faci în fiecare zi, nu ți se mai dă mîna după gîtul oalei.

NAIȚA : De, nu știa să lucreze o meserie. însă la bătut se pricepea.

PĂTRU : Băiatul Tudorei ? L-ai văzut tu ?

NAIȚA : Nu eu, însă pe moșul ăla de la Sacoț el l-a bătut. „Ăsta mai tînărul se pricepe să bată“, zicea moșul, cind i l-am arătat eu și i-am spus că a murit mumăsa și el nu s-a dus la înmormîntare. „Ălalți m-au mai ciocănit ei cite nițel, mai omenește, dar ăsta m-a bătut în lege, nu știu ce-o fi fost el înainte, ori poate au și ei o școală unde învăț să bată“. Da' eu i-am spus că nu cred că a făcut o

școală, la călcat și bătut pămîntul s-a învățat el, că a fost olar mai înainte. PĂTRU (înjurînd și scuipînd) : S-a dus dracu' și vara asta. Vine toamna. De Sfință-Mărie fac pomană pentru bătrîni, că m-au crescut la ușa lor, să vadă lumea că am ieșit și eu la lumină.

(Intoneric. Se adună lumea. Lumină. Masă mare în ograda lui Pătru.)

OȚAT : Domnule, așa ceva nu s-a mai văzut. Anafura mamei Precuvioasei Ciripoaia, care s-a încurcat în tinerețele ei cu Mucenicul Mucălău de la pod ! Nu s-a mai văzut, ca acu', să ajungă vulpea să ia și ciinele din coletul unde păzea gămile. Înseamnă că vine o sărăcie, de ne ia mama dracului pe toți...

PĂTRU : De unde zici, mă Gheorghe, că ai scos-o pe Ciripoaia asta, că asta nu mai crez eu că e în cîlindar, dacă a apucat ea să se-ncurce cu al lui Mucălău de la pod...

OȚAT : Acum, să nu crezi tu că mucenicele astea n-au avut și ele ce le-a trebuit, că am citit eu într-o carte, de una, nu-ș' cum dracu' îi zicea, dar nu era de pe la noi, muiere frumoasă, și-a păcătuit ea cit a păcătuit, că astea din Asia Mică stau cite cinci-șase la un bărbat, altă treabă n-au, stau la umbră și, cind are el nevoie, face din dește și-o arată pe una, și ia vine...

PĂTRU (ride) : Cum face Dumitru... Face din deștele mîinii bune, și vine Vic-torița. Vine, mă ?

DUMITRU (a lehamite) : Nu mai vine.

OȚAT : Nu mai vine ea, sau nu mai are la ce ?

(Rid toți. Femeile servesc la masă.)

MUIEREA LUI PĂTRU : Luați, luați, că mai este, avem și pentru rindul doi.

OȚAT : Mă, Pătrule, de ce ai făcut, mă, pomană, dinaintea casei, și n-ai făcut-o și tu ca toată lumea, dinaintea bisericii ?

PĂTRU : Păi de-aici, de la mine, se vede și biserica și alelalte mese, ca la cinematograful.

DUMITRU (turnîndu-și țuică în ceașcă) : Cum e, mă, cu Mucălău ?

PETRE : Al dracului, Dumitru ăsta, cum a avut el noroc de i-a retezat mîna stîngă, că altfel trebuia să-i pun eu țuica în ceașcă...

DUMITRU : Nu mai apucam eu, de la tine.

PĂTRU (lui Năiță) : Nașule, să-ți mai pui, mă, o țuică.

NAIȚA : Lasă, că-mi pui eu, vezi de ălalți, să fie lumea mulțumită.

VELTA (infulecind) : Este. La anul, Năiță, nu mai apuc Sfânta Mărie, Doamne iartă-mă, faceți praznicul fără mine. (*Mai bagă în gură o lingură.*)

SIMION : Păi unde te duci. Velo, la anu', de facem noi pomana fără tine?

VELTA (rizind cu gura plină) : Păi unde să mă duc? Unde-o să te duci și dumne-neata, că n-o să împărătim noi pământul, ne mai ia și pe noi popa Sofronie.

SIMION (enervat) : Ce vorbești? Cred că te duci singură, Velo. Pe mine, să nu contezi. Ia uită-te, domnule, vine omul la o masă, ca la o petrecere, și mătrăcuca dracului îmi face ea mie socoteala când mă duc eu și cu cine mă duc. Pune, mă Pătrule, la mine, dacă Năiță nu vrea.

MOȘUL DIN SACOȚ : Da' la tine nu vine, mă, popa, să sfințească și el masa asta? (*Moare de ris.*)

OȚĂT : Lasă, mă neică, popa, și mă-nincă matala liniștit, ori nu poți băga în gură de grija popii?

PĂTRU : Popa s-a supărat că n-am vrut să pui masa lângă biserică, la fel cu toată lumea, și-mi trimite paracliserul să-mi cădelnițeze masa. Hai, mă nașule, Năiță! Păi ce faci, nu măninci, nu bei? Ia dă ceașca aia încoa', să nu ne supărăm.

GENICA (lăcrimind pe furiș) : Unde-o fi, Doamne, copilul nostru Gheorghe, și noi stăm la masă și ne veselim și el cine știe pe unde-o fi?

PĂTRU : Ține, mă nașule, ceașca așa cum trebuie!

NAIȚA : Pune, mă Pătrule, să nu zici! Ia, muiere, ia cit stă finul lângă noi, că pe urmă ajunge pe la Petre al lui Toma și nu-i mai rămâne nimic în sticlă.

SIMION : Spune, mă Dumitre, cum a fost cu ăla care a zis că-ți face moanta nouă?

DUMITRU (cam afumat) : Păi m-am dus săptămîna asta la Craiova după el. La Craiova, lume multă, umblă oțtenii ăștia de Dolj toată ziua prin țirg, eu mă și mir când mai lucrează ei și când mai stau ei acasă să se înmulțească, că de înmulțit s-au înmulțit, uite-așa mișună și, cu care vorbești, nimic nu înțelegi. Zice: „Da' adresa o ai?” „Păi de unde dracu' să am adresa, a zis că să mă duc la Regiune, unde are el un cumnat. Unde-i Regiunea?” „Uite-o colo”. Văz eu, mă duc, mă dau în vorbă cu unul de la poartă, cu o bandirolă roșie la mină, îi spui povestea. „Aaa, zice ăsta, păi nu mai e la noi”. „Cum așa, întreb eu, dar unde e?” „A plecat, zice acesta, a plecat, cu cumnatu-său cu tot, s-a dus, s-a termenat”. „Unde a plecat, domnule?” — întreb eu. „A plecat din țară” — spune

omul. „Ce vorbești, domnule? Și m-a incurcat el pe mine, să viu eu pînă la Craiova după el? Nu se poate!” Da' omul meu: „Uite că se poate” — și-am venit și eu acasă, cu banii cheltuiți degeaba.

SIMION (ride) : Înseamnă că i-a lăsat pe toți cu dinții în palmă.

DUMITRU : Sigur, uită-te la Petre a' lui Toma, că i-a pus numai doi dinți sus, și pe-ăia strîmbi, de-i ies afară din gură. L-a pocit de tot. (*Rid toți. Veta sforăie tare.*)

SIMION : O vezi? Și mă amenință ea pe mine că plecăm amîndoi pe lumea ailaltă... Te duci, Velo, te duci singură, mai iei o lingură de varză și de hrumul lui Sfîntu Dumitru, și ne lași, auzi?

VELTA : Aud. (*Sare.*) Dar să vezi că nici dumneata nu stai mult. De Bobotează, cel mai tîrziu, te retează și pe dumne-neata.

SIMION (cîntă) : Doamne ferește...

OȚĂT (lui Năiță) : Și ție ți-a spus că ar fi momentul să facem cerere?

NAIȚA : Cam așa ceva.

OȚĂT : Și?

NAIȚA : Și, nimic. Să vedem cum o fi, la iarnă, la primăvară, să vedem care-o mai trăi pînă atunci.

OȚĂT : Da... Eu am zis că mă scriu.

PĂTRU (vine cu talgere fumegînde) : Ia, că frige! Ia, că frige!

NAIȚA (il ajută la servit) : Luați, că e făcut bine, Pătru se pricepe, nu-și bate joc de animal.

PĂTRU (smerit) : După puteri și după cunoștințe, că dacă timpurile ar fi fost altele, poate că și noi aveam altă față, însă din inimă este și după puteri, cit ne-a ajutat... Dar să luați și nițel must.

DUMITRU : Să nu te uiți cu ulciorul la nașu'.

PĂTRU (ridicînd ulciorul) : Atunci, să dăm noroc și să fim sănătoși.

(*Intră popa Sofronie cu dascălul Culiță.*)

POPA : Așa, fiule, așa, noi slujim Domnului, nu nărodului și nu păcătoșului, singele Domnului trebuie sfințit, și trupul Domnului trebuie miruit..

MOȘUL : Vine popa Sofronie. (*Lui Pătru.*) Stăi, nu bea, că vine popa și ne sfințește.

OȚĂT : Stăi, mă neică, la locul matala. Stăi cuminte, că și pînă acuma ai îndesat, de mă mir că n-ai crăpat, și nu te-a mai sfințit nimeni...

MOȘUL (cu gura plină) : Ai? (*Se îneca.*) Ai? (*Oțăt îi dă un pumn în ceafă.*)

OȚĂT : Stăi, mă neică, la locul matala, c-am mai văzut oameni morți înghesuși la pomana, stăi jos, dacă vrei să mai apuci sfințirea.

MOȘUL (pîiigîiat) : Apă, apă, apă... !
SIMION : Adu, domnule, niște apă, că
moare, dracu', omul, cu zile. Pătrule,
adu, domnule, niște apă !

NĂIȚĂ : Ce face, mă ? moare ?

POPA : „În Iordan botezîndu-Te, Tu,
Doamne !”

DASCĂLUL : Părinte, sîntem la Sfînta
Maria, nu la Bobotează, vedeți cum o
retezați.

MOȘUL (muiat) : Apă ?

NĂIȚĂ : Puneți-l, domnule, pe iarbă, să
se liniștească nițel.

SIMION : Ce să se mai liniștească ? Mi
se pare că se liniștește de tot. Pă-
rinte, lasă sfeștania și vino lute, că
mi se pare că avem altă belea.

VETA : Muri, mă ? Muri, sau ce face ?

NĂIȚĂ : Muri, pe dracu' ! Doarme, 'tu-i
mama lui, parcă l-a scaldat mă-sa și
i-a dat să sugă...

PĂTRU (ușurat) : La masă ! că se ră-
cește berbecul.

DUMITRU : Părinte, luați loc aici și dați
binecuvîntarea.

POPA : „Domnul...” (Uită, se așază la
masă și-i spune lui Dumitru.) Noi,
Dumitre, știi cum e la sfintele sărbă-
tori, mai mult ne îndemnăm decît
luăm, dar să nu supărăm gazdele...
(Mînîncă îndesat.)

OȚĂT (lui Năiță) : Eu am zis că mă
scriu.

PĂTRU (ridicînd ulciorul) : Atunci, din
partea noastră, să ridicăm un pahar
și să cinstim moșii și să dăm „Noroc !
La mulți ani !”

TOȚI : Noroc !

POPA (pe nas, cu paharul în mînă, stro-
pînd masa) : „Miluiește, Doamne, a-
ceastă masă, binecuvîntează...”

DASCĂLUL : Părinte... nu e de pome-
nire, e praznic...

(Dar popa continuă și oamenii beau în-
lăcrimați. Simion cîntă cîntecul lui.)

OȚĂT (lui Năiță) : Și Petre a' lui Toma
a zis că se înscrie. Am fost mai mulți
la Primărie, și-a rămas că ne în-
scriem.

NĂIȚĂ : Și Petre a' lui Toma...

OȚĂT : Păi, Petre a fost pînă la urmă
cu ideea...

NĂIȚĂ : Petre a' lui Toma ? A zis că se
înscrie ?

MOȘUL (trezîndu-se) : Ce facem aici ?
Avem praznic ?

DUMITRU : Ba era să avem pomană,
dacă nu-ți dădeam eu vreo doi punni
după cap.

MOȘUL : Pomană ? Păi nu e praznic,
Doamne iartă-mă...

SIMION : Păi ar cam trebui să te ierte.

(Moșul adoarme iar.)

NĂIȚĂ : Petre a' lui Toma ? Cu cine ați
vorbit ?

OȚĂT : Cu Geanovu, care-i secretar,
și-acum e și primar, în locul lui Crai-
na. Cu Geanovu, care e de la noi și
ne cunoaștem. Și cunoaște și el nițică
politică.

NĂIȚĂ : Geanovu ?

PĂTRU (apropiîndu-se) : Ce e ?

POPA : Pătrule, noi am avut o supărare
și n-ar mai fi cazul, fiindcă sîntem
la sfînta sărbătoare și Dumnezeu știi
deasupra noastră și ne vede, și el
iartă greșelele...

MUIEREA LUI PĂTRU : Lasă, părinte,
că nu sîntem noi dintr-atîta... (Îl sprî-
jină să nu cadă.)

PĂTRU (cătore Năiță și Oțăt) : Ce e, mă ?
Lipsește ceva, e vreo nevoie ?

OȚĂT : Nu. Vorbeam de înscriere.

PĂTRU (răstit) : Cine se înscrie ?

OȚĂT : Păi, și eu, și Petre a' lui Toma.

PĂTRU (scurt) : Cînd ?

OȚĂT : Cînd s-o pune problema, fiindcă
dacă asta e politica, e musai să jucăm
și noi.

NĂIȚĂ (negru) : Și tu știi să joci, mă
Gheorghe ?

OȚĂT (cu inima în dinți) : Domnule, la
sărăcia noastră și la nevoile noastre,
cu ce avem noi tot nu ne mai putem
ajunge, vorba lui Petre al lui
Toma : „Decît să tot omor eu pămînt-
tul, să dau la dări, mai bine, salutare,
și să vedem cine ne dă și nouă de-
acum încolo, că trebuie să ne ia și dă-
rile, dacă nu mai avem pămînt”.

NĂIȚĂ : Da, însă pămîntul tot trebuie
să-l sape cineva, și boii tot trebuie
să-i mîie cineva.

OȚĂT : Boii îi dăm și pe ei la colhoz,
stau la grajd și ei.

NĂIȚĂ : Și nu mînîncă ?

POPA : Pătrule, să fim iertați...

PĂTRU : Să fim, părinte, dar să vedem
cine ne iartă.

VETA (mîngîindu-l pe pâr pe Simion,
care doarme) : Uită-te la Simion, și
zicea că mă duc eu înaintea lui... Păi
eu mai stau la două mese, dacă vreau,
și el, ca puil de curcă pirăie în somn...
Părinte Sofronie, Doamne iartă-mă,
cînd îl iei, să nu uiți matale să mă
anunți...

NĂIȚĂ : Știi tu să joci, mă Gheorghe ?
(După o pauză.) Și zici că Geanovu e
primar ? La Banská Bystrica se ținea
după mine și se ruga... „Să nu ne
pierdem, neică Năiță” — se ruga el,
cînd începea atacul.

OȚĂT : Ei, nu, că e om judecat, și nu e
rău. Și la cote s-a ferit să se bage în
ceartă cu noi, și i-a mai păsuit pe cite
unii, da' n-avea el cuvîntul, că era
Craina care hotăra, și Craina, dacă nu
era din sat, nu simțea durerea noastră.

(La poartă bate Ciclop.)

CICLOP : Pătrule ! Aici e Năiță ?
PĂTRU (ocupat, făcându-se că nu-l cunoaște) : Da' cine e ?
CICLOP : Sfatul !
MUIEREA LUI PĂTRU (deschizind poarta) : Intrați. poftiți, domnule Ioane.
CICLOP : Faceți ședință, ai !
DUMITRU : Mă, tu la biserică ai fost ?
CICLOP : De ce să mă duc ?

DUMITRU : Așa, că vine o vreme a dracu' și te găsește negrijit și nespoventit, și nu e bine.
NĂIȚA : Lăsați, mă, omul în pace, că are și el o misiune, n-a venit el degeaba pînă aici. Nu-i așa, Ioane ?
CICLOP : Sigur. Să vii după prînz la Sfat, că sîntem supărați pe tine, ai să vezi tu... și să iei cu tine și actele unde scrie că ai tu dreptul unde-ai pus temeliiile fără autorizație, înțelegi ?
(Intuneric.)

Al cincilea anotîmp

TOAMNA

Clopot de mort. Ploaie mărunță. Povarna lui Simion.

SIMION : Nu e de murit pe vreme ca asta, ți-e urît, dracu', să rămii singur în cimitir, după ce pleacă toți, mai ales cînd te gîndești că toți se duc și se bagă la o scuteală, și dacă mai ai și rude bune, alea nu se poate să nu dea nițică țuică fiartă, și tu să stai să innoptezi cu pămîntul pe tine și cu ploaia...

NĂIȚA : Cînd ajungi la faza asta nu te mai interesează cine bea țuică fiartă, însă nici mie nu mi-ar plăcea să mor pe un timp ca ăsta, aș mai putea să rabd pînă se imprimăvărează.

SIMION : Doamne ferește ! Primăvara e păcat mare să mori, nu se poate.

PĂTRU : Apoi, să mori e păcat mereu.
NĂIȚA (citînd într-un ziar) : Auzi, mă, ce spune de ăia de la vale !

PĂTRU : Ce spune ?

NĂIȚA : Au pus vii în nisipurile alea de la Dunăre, unde am fost noi cu carul, Pătrule, cînd ai venit tu de pe front. Auzi ?

PĂTRU : Aud, dar eu nu văd decît poșta mea de vie din spatele casei, pe care am sădit-o toamna trecută, că într-un an intră pe rod și cine știe dacă mai am timp s-o văd... Am pus și coacăz roșu, l-am udat și s-a prins și ăsta, să vedem, mîncăm noi coacăze ?

NĂIȚA : Am fost pe locul din Valea cu pietrele. Se cam topecsc temeliiile alea. Da' cine mai vine la lucru pe ploile astea ? La primăvară, cine-o mai apuca.

PĂTRU : Da' de Gheorghe ce mai știi ?

NĂIȚA : Ce să mai știi ? A venit o dată acasă cu un camion, de mi-am rupt loitrea la car, că era întuneric și nu l-am văzut, i-am dat două palme și a plecat desculț, că-și lăsase bocancii în

bătătură, și cînd a plecat cu camionul ăla mi-a trîntit și porțile la pămînt. De-atunci n-a mai scris. Da' bocancii sînt buni, îi port și acum.

(În gîndul lui Năiță.)

PETRE : S-a cam topit Genica de cînd a fugit Gheorghe.

NĂIȚA : Mi s-a urît de tot, îmi vine să mă las și de muierea asta, care a și îmbătrînit, nu i se mai văd ochii de zbircituri... Da' tu, mă Petre, cum de te-ai băgat cu-al lui Geanovu, la Sfat ?

PETRE : Păi ce poate să spună de mine, decît că am fost olar și zidar și timplar și am muncit ? ! Și m-a chemat la o ședință, a mai discutat cu mine... da' Genica s-a cam topit, săraca, și parcă o văd cînd ai luat-o, cum arăta ea și cum se vintura ea toată de bucurie, și cum se lăuda ea că o să facă și-o să dreagă cu tine...

NĂIȚA : Și, n-a făcut ?

PETRE : Mare lucru n-ați prea făcut, afară de copii...

NĂIȚA : Și casele ?

PETRE : Temeliile.

NĂIȚA : Temeliile, dar le-am pus, trei am pus, că tu ai lucrat la ele.

PETRE : Măi Năiță, ascultă-mă tu pe mine, că nu se mai poate, acum e o politică, și politica asta se face...

NĂIȚA : Cînd ?

(Petre dispăre.)

SIMION : Pătrule, vine vierul, Pătrule... Că eu am ieșit din politică, le-am dat tot și le-am cîntat : „Luați, luați, acesta este trupul meu care se frînge pentru voi“. Le-am cîntat și cînd mi-au scos din curte căruța a veche, le-am dat și biciul să pocnească din el, lui Ciclop i-l-am dat, că el a luat pînă la urmă căruța și a făcut-o cui-

bar de găini. Fiindcă eu mai stau în Cornu Caprei pînă la Paști. Eu plec, vă las, am terminat. Uite ulciorul, Năiță, și pe-al tău, Pătrule, și să fiți sănătoși !

(*Năiță și Pătru ies pe furie. Din întuneric se repede la ei Ciclop și-i smulge lui Pătru ulciorul din mină.*)

CICLOP : Faceți țuică, ai, fără autorizație !

PĂTRU : Năiță, hoții ! Mi-a furat ulciorul !

CICLOP : Voi erați, fir-ați voi ai dracului ! Ei, acum să văz pe unde scoateți cămașa.

NAIȚA : Ce ți-e, măi Ioane, ai înnebunit, stai noaptea sub pod și jefuiești lumea ? Te-ai făcut haiduc, mă ? Păi cu noi, mă, cu săracii ? La Pătru cel Scurt te bucuri tu ?

CICLOP : Acuși vă văz eu, cu țuică fără autorizație și la cazan particular, nedecarat. De mult vă pindesc eu pe voi, și să vedem ce mai spuneți voi cînd oi arăta eu corpul delict ? !

PĂTRU : Și ce vrei să faci tu cu corpul ?

CICLOP : Martor, ca să se vază cu ce vă ocupați voi ziua și noaptea, și să se vază dacă așa te-a învățat pe tine tovarășul prim, cu care te lauzi tu mereu.

NAIȚA (*luîndu-l de guler*) : Măi Ioane, tu știi bine care e soarta noastră aici, la Cornu Caprei, de ce te faci tu, mă, al dracului ?

CICLOP : Să nu dai, Năiță, că o pățești și nu e bine. Să...

(*Năiță îl plesnește cu sete.*)

NAIȚA : De ce ești tu, mă, al dracului ? (*Și iar îl plesnește. Ciclop se smulge și fuge, dar Pătru ochește ulciorul cu o piatră și-l sparge. Rizînd.*) Ca brandul, Pătrule ! Ca șrapneaua, 'tu-i mama mă-si !

PĂTRU (*ride*) : Unde e martorul, Ioane ?

NAIȚA (*se face că se repede*) : Mă !

CICLOP (*fugînd*) : Hoții, mă, hoții ! (*Glasul i se pierde.*)

NAIȚA : Să vezi cum ne reclamă Ciclop că l-am bătut și ne dă în judecată pe amîndoi.

PĂTRU : Păi are el martor că l-am bătut noi amîndoi ? Ne-a văzut cineva ? L-a bătut muierea, dă-l în... nu-l bate ea mereu, cu fiu-său ? Da' de plesnit, l-ai plesnit bine.

NAIȚA : E, l-am plesnit eu nițel... L-am apucat și eu, pe întuneric, la nime-reală, dar un ochi tot cred că l-am flecit.

(*Întuneric. Se luminează. Năiță și Pătru îl așteaptă pe Geanovu la Sfat. Intră Ciclop.*)

PĂTRU (*ipocrit*) : Ce e cu tine, mă Ioane ? Ce e, mă, cu tine, cine te-a pocit așa bine ?

CICLOP : Nu știi ? (*Vine Geanovu.*) Să trăiți ! Să trăiți, tovarășe președinte ! (*Se furișează și iese.*)

GEANOVU : Trebuie să-l schimb, că nu se mai poate, toată ziua bate muierea la el și-l pocește, parcă e dracu' la ușa primăriei.

PĂTRU (*milos*) : Lasă-l dracului, că moare de foame.

GEANOVU : Nu se poate, nu mai e cazul să ținem la ușa toți proștii.

NAIȚA : Dă-l, domnule, afară, însă ar fi cazul să ne dai și nouă o autorizație să ne ducem cu niște mere la vale, eu și cu Pătru, ce părere ai ?

GEANOVU : Nu se poate.

NAIȚA : Cum, nu se poate ? !

GEANOVU : Nu se mai poate. Am primit ordin să nu mai dăm autorizație decît la membrii cooperatori.

NAIȚA : Care cooperatori ? De unde cooperatori, aici nu sint, nu s-a făcut.

GEANOVU : Nu s-a făcut, dar trebuie să se facă, nu mai putem nici noi trăi așa, ca acum două mii de ani, așa că pînă atunci...

CICLOP : Se poate ?

GEANOVU : Ce e ?

CICLOP : Tovaroșu' președinte ! Vă cheamă Raionul la telefon, cu comisia.

GEANOVU : Care comisie ?

CICLOP : Cu campania care începe, a zis că săptămîna viitoare începe campania.

GEANOVU : Mă, tu cînd te mai bați cu muierea și te pocește, să te duci, dracu', pe Cerna la vale și să stai acolo pînă te omenești la înfățișare, altfel să nu te mai prind pe aici ! În fiecare zi vii ca de la război, auzi ? Că dacă nu, eu te dau afară, să știi de la mine.

(*Iese ; intră Petre al lui Toma.*)

CICLOP : Să trăiți, tovarășe vicepreședinte !

PETRE : Ce mai faci, Pătrule, tot aghiotant la Năiță Lucean ? (*Năiță iese injurînd.*) La mine, Pătrule, poți să vii cînd vrei, la mine ușa-i deschisă.

PĂTRU : N-am nevoie, mă cîrpsc cum pot.

CICLOP : Te cîrpești tu, dar să te văz cum te cîrpești acum, cînd vine colectivizarea...

PETRE : Pătrule, nu te uita la el că-i prost, că și prostu' spune adevărul citeodată. Acum, vine !

PĂTRU : Cine vine, mă ?

PETRE (*rinjînd*) : Colectivizarea.

CEA DIN URMĂ ZI A IERNII

Ninge. Vinătoare. Pătru și Năiță stau ciuciți în zăpadă ca într-o tranșec.

NAIȚA : Ninge, a început să fulguiască, mi se pare că o ia de la început. Parcă n-ar fi sfârșitul lui februarie. Abia acum se încinge iarna.

PĂTRU : În cit sîntem ?

NAIȚA : Păi miine e martie.

PĂTRU : Și mie mi-a distrus vulpea curcanii. Știi cum face, se bagă sub prun și se uită în sus și-l adoarme de tot, și curcanul pică jos ca pietroul'.

NAIȚA : Știu. Cum de mai ai ce-ți trebuie ?

PĂTRU : Ei, ce-am dat era așa, ca să treacă momentul. La asta bună i-am rețezat nițel din țevă, ca să nu se vadă din haină.

NAIȚA : Și cum a fost ieri la primărie ? Ce zicea Geanovu ? Ce-a zic de boi ?

PĂTRU : Ce să zică, zicea că rămîn ai noștri, cu ei ne ducem la lucru, ce e de făcut — cu ei facem, se ține seama de cine ce are. Da' vine, și Ciclop zicea că e precis...

NAIȚA : Și Petre a' lui Toma nu era pe la primărie ?

PĂTRU : A fost un timp, s-a foit pe acolo, a vorbit și la telefon cu cineva... el e mai rău decît Geanovu, mereu se ride cu dinții ăia de aur pe dinăfară.

NAIȚA : De unde știa Ciclop că e precis ?

PĂTRU : Nu știu, da' cînd am plecat mi-a strigat din capul scărilor : „Mă, să-i spui lui Năiță Lucean să-și schimbe aghirotantul“.

NAIȚA : Dă-l dracu' de prost !

PĂTRU : Prost, da' vorba lui Petre a' lui Toma, că și prostu' spune adevărul citeodată. Ce mai, acum vine !

NAIȚA : Cine vine ?

PĂTRU : Colectivizarea. Vulpoiul, mă !

(De sub mal fulgeră o pată roșie, Năiță potrivește pușca și trage.)

NAIȚA : Parcă a mai tras cineva.

PĂTRU : Eu nu. Da' a căzut.

NAIȚA : Hai !

(Din viroagă iese Alisandru Turbatu, cu o pușcă în mînă.)

TURBATU *(iese și el din viroagă)* : Năiță, cine a tras, mă, întii ? Nu e nici o supărare. Dacă-i al vostru, puteți să-l

luați. Lasă-l, Sandule ! *(Pleacă amîndoi.)*

NAIȚA : Va să zică, tot ca noi, fără permis. Și cit m-a infundat el cînd era ce era...

(Ciine care latră rău. Genica vorbește cu oameni care nu se văd. Năiță și Pătru stau ascunși ca în tranșee.)

CICLOP : Acasă-i boierul ?

GENICA : Nu-i acasă. Mi se pare mie că s-a dus pe la Sfat, mă mir că nu l-ați întilnit dumneavoastră, domnule Ion.

NAIȚA *(încet)* : Sint cu Ciclop.

PĂTRU : Cine să fie ei, dacă sint cu Ciclop ?

GENICA : Trebuie să vie, cum să nu. Pînă desară vine el acasă, neapărat, fiindcă nu are unde dormi altundeva.

PĂTRU : Aștia sint. Am nădușit tot. Mă scutură frigul. Veni o pală de vînt.

NAIȚA : N-are putere, a nins numai așa, ca să se mai înfoaie nițel, dar n-are putere, ăsta e un vînt de dezgheț.

PĂTRU *(ștergîndu-și fruntea)* : În cit sîntem ?

NAIȚA : Păi, miine e martie. Ce-ai, de-ai nădușit așa ?

PĂTRU : Mi se pare că mă încercă o răceală. Ciclop, cit e el de prost, știa el că e precis, și să știi tu că ăștia sint...

(Pătru pleacă girbov. Intră Mucălău.)

NAIȚA *(tresărînd)* : Ne minte și timpul...

MUCĂLĂU *(pieziș)* : Ne minte și timpul, dar ne mint și oamenii. Mi se pare mie că azi ar fi cazul să ne desfacem cu banii care îi i-am împrumutat, ca să începi și să plătești temeliile alea măcinate și surpate.

NAIȚA *(stîns)* : Ce să-ți dau ?

MUCĂLĂU *(neînduplecat)* : Boii.

NAIȚA : Boii ? Măcar să mi-i lași pînă ar, nu mai e mult pînă atunci, se desprimăvărează iute, azi-miine se îndreaptă și timpul, nu mai poate ține mult așa. Că dacă-mi dădea autorizația pentru drumul la vale, vindeam niște mere și niște țuică și-ți dădeam banii. Mi-i lași să ar ?

MUCĂLĂU : Nu. La arat ț-i dau eu, cu ziua, cu prețul care o fi atunci pe ziua de arătură. *(Îi aruncă chitanța.)*

- Uite chitanța ! (Chiuind.) Scoate boii, mă !
- CICLOP (intrînd în fugă) : Năiță, hai re-
pede la Sfat. Te cheamă tovarășul
prim.
- NĂIȚĂ (stîns) : Păi, unde să mă duc eu
acuma ?
- DUMITRU DUMITRU (ieșind din întu-
neric) : Lasă, c-am venit eu, Năiță.
- CICLOP : Să trăiți, tovarășu' prim !
- DUMITRU DUMITRU : Du-te, măi omule,
du-te !
- CICLOP : Să trăiți !
- NĂIȚĂ (negru) : Intrați, tovaroșu', că la
noi... știți cum e...
- DUMITRU DUMITRU : Lasă, măi Năiță,
vorbim și-aici...
- NĂIȚĂ : Vorbim, tovaroșu' prim, vorbim,
că altceva nu mai avem ce face... Am
mai vorbit...
- DUMITRU DUMITRU : Bine, măi Năiță...
Am vorbit noi bine, ne-am înțeles, s-a
lămurit și povestea aia a ta, și-acum
văd că trebuie să luăm lucrurile de la
început.
- NĂIȚĂ : Le luăm, tovaroșe prim, le luăm,
toată viața o luăm de la început, fi-
indcă și pe front, știți dumneavoastră,
ne băteam ce ne băteam, ne mai hodi-
neam, și pe urmă o luam iar de la
început... pînă venea moartea și ne lua
de tot. Și aici e tot ca pe front. O
luăm de la început.
- DUMITRU DUMITRU : Frontul a trecut,
Năiță, s-a terminat războiul. N-avem
ce să mai luăm acum de la început.
Trebuie să înțelegi și tu că nu mai e
timp s-o luăm mereu de la început.
Am apucat pe-un drum, acum trebuie
să mergem pe el. Nu mai e timp.
- NĂIȚĂ : S-a scurtat timpul ?
- DUMITRU DUMITRU : S-a scurtat de
tot.
- NĂIȚĂ : Și nu mai e nici o aminare ?
- DUMITRU DUMITRU : Nu mai e. Nu
mai e de unde. Și viața are și ea mar-
ginile ei, are și ea răbdarea ei.
- NĂIȚĂ : Nu mai e nici răbdare !
- DUMITRU DUMITRU : Nu. Nu ne mai
răbdă foamea, nu ne mai răbdă sără-
cia, nu ne mai răbdă pămîntul.
- NĂIȚĂ : Pămîntul, săracul, ne-ar răbda
el, da'... de...
- DUMITRU DUMITRU : Nu ne mai răbdă
nici pămîntul, Năiță, fiindcă ne-am în-
mulțit și ne înmulțim mereu, și tre-
buie să mîncăm...
- NĂIȚĂ : Așa e... Și, cum sînt eu, cu șase
copii și toți cu gura după mîncare, și
dumneata nu știi cum cer și cum nu
te iartă dacă nu le dai, și dacă nici
pămînt nu mai ai... fiindcă și pe front
cînd mergeam, și am ajuns eu de-am
călat jumătate din pămîntul omenesc,
și mă gîndeam, Doamne, numai bu-
cătiele mele de pămînt să-mi rămînă,
față de cît pămînt am văzut eu și-am
- călat în picioare, atît să-mi rămînă și
sînt mulțumit, și-acum...
- DUMITRU DUMITRU : Și-acum, ce ?
- NĂIȚĂ : Și-acum, eu am scăpat, însă
pămîntul...
- DUMITRU DUMITRU : Și acum, pămîn-
tul al cui e ?
- NĂIȚĂ : Păi ar fi trebuit să fie al co-
piilor, să le rămînă lor, și dacă
le-ar rămîne eu aș merge unde e ne-
voie, cum m-am dus și pe front, am
plecat cu mîinile goale, cine a avut
nevoie de mine mi-a dat o pușcă...
Dumneata n-ai fost tot așa ? Te-ai dus
cu mîinile goale și ți-a dat o pușcă...
- DUMITRU DUMITRU : Va să zică, o
luăm iar de la început ?
- NĂIȚĂ : O luăm, dacă e nevoie...
- DUMITRU DUMITRU : Nu mai e nevoie,
din drum nu ne mai întorcem, și
nici timp nu mai e, Năiță, s-a scurtat
și el de tot, nu mai am nici eu timp,
și timpul meu s-a scurtat, Năiță, s-a
scurtat de tot. Cu binele, cu vorba
bună, cu forța, cu genunchiul în piept,
trebuie să ieșim la lumină, și trebuie
să ieși și tu la lumină, nu mai e timp...
- NĂIȚĂ : Și cine ne garantează ?
- DUMITRU DUMITRU : Toți trebuie să
garantăm, afară de noi n-are cine să
garanteze. Și tu, și eu...
- NĂIȚĂ : Și dumneata ?
- DUMITRU DUMITRU : Și. Războiul ăsta
sînt pus să-l garantez eu — războiul
ăsta cu sărăcia, cu nevoile, cu neîn-
crederea, cu timpul care nu ne mai
așteaptă, și războiul ăsta trebuie cîști-
gat, nu mai putem nici s-o luăm de
la început, nu putem nici să-l pier-
dem...
- NĂIȚĂ : Cu mîinile goale ?
- DUMITRU DUMITRU : Cu ghearele și cu
dinții. Nu mai e timp, mă băiete, re-
voluția noastră e foarte grăbită și tre-
buie să învățăm să ne grăbim și noi,
nu mai avem ce aștepta și nu avem
de la cine aștepta salvarea noastră în
acest război cumplit cu viața, mai
cumplit decît toate războaiele pe care
le-a făcut țaranul român în toată is-
toria lui, și războiul ăsta trebuie cîști-
gat, și e prima dată cînd putem cîștiga
definitiv un război.
- NĂIȚĂ : Și de unde știi dumneata că-l
cîștigăm ?
- DUMITRU DUMITRU : Mă-ntrebi ca
tata !
- NĂIȚĂ : Mă-ntreabă și pe mine copiii.
(Intuneric.)
- (Lumina crește ușor în spațiul înalt cu
patul lui Pătru. Pătru urcă încet scara.
Muierea îl așteaptă lingă pat.)
- MUIEREA : Veniși, Pătrule ?

(Ciclop bate în uluca gardului. *Muiera sare și coboară la el. Din întuneric, în spatele lui Ciclop, apar citeva siluete.*)

UN GLAS : Tovarășe, avem de vorbit.

MUIEREA : Păi, cu mine ce să vorbiți ? Doamne ferește, nu vorbesc eu cu dumneavoastră, cum se poate așa ceva ? !

(*În întuneric trece un țăran. Se aude scirițitul unui car și strigătul țăranului : „Hooo !” Boii se opresc.*)

ȚĂRANUL : Șșșș, așa băiatule, că ce e pe capul nostru, nici să ne pișăm nu mai avem timp. Așa, mă băiatule, vai de viața noastră pe care o trăim noi, că numai bou și țăran să nu fii în țara asta, că nu ne mai deosebește nimeni, crucea mamei ei de viață !

GLASUL : Tovarășe !

ȚĂRANUL : Dar dumneavoastră cine sînteți ? Sînteți noi, n-ați mai fost după cote la Cornu Caprei ?

GLASUL : Nu sîntem cu cotele.

ȚĂRANUL : Dacă nu sînteți cu cotele, cu ce sînteți, ce mai aveți să ne luați ?

GLASUL : Tovarășe !

ALT GLAS : Lasă-! !

(*Comisia de colectivizare urcă scara. Pătru stă nemișcat pe pat. Muiera se apropie și se lipește de el.*)

UN MEMBRU AL COMISIEI : Da, aici nu cred că e cazul să discutăm mult, nu-i așa, tovarășe ? Aici, cum s-ar spune, sîntem între ai noștri, fiindcă toți am început de jos și a venit momentul să intrăm în rîndul lumii. Dumneata, tovarășe, ar trebui să înțelegi cel mai ușor, fiindcă dumneata numai în felul acesta vei putea să te ridici și să dai înainte. Ia gîndește-te dumneata cum ar fi să vă strîngeți toți dimineața și să vă apucați de treabă, organizat, să ridicați comuna asta la lumină...

ALT MEMBRU AL COMISIEI : Ce-ai realizat dumneata, pînă acum, de unul singur, fiindcă văd că te-ai străduit și se cunoaște că ești ambițios...

UN MEMBRU AL COMISIEI : Cît pămînt ai ?

MUIEREA : Nu prea avem noi pămînt.

OMUL CU CĂCIULA BRUMĂRIE (*blînd*) : Unde ai făcut dumneata războiul ?

PĂTRU (*cu greu*) : Peste tot, fiindcă noi am fost de la început, și cum am avut eu norocul, să fiu luat la infanterie, l-am făcut tot, și pe jos, prin zăpadă, prin ploaie, prin zloată, prin secetă, cum s-a putut, n-am lipsit nici o zi. (*Tace, săgetat de o durere.*)

OMUL CU CĂCIULA BRUMĂRIE : Și dincolo...

PĂTRU : Și dincolo, pînă la Banská Bystrica, și cînd s-a desprimăvărat s-a

terminat, ne-a dat drumul acasă, ce avuse de lucru cu noi se isprăvise. (*Tace iar săgetat, capul îi vijie de fierbințeală.*)

OMUL CU CĂCIULA BRUMĂRIE : La Tisa ai fost ?

PĂTRU : Am fost și la Tisa, era să ne îneco cu brandurile, ne-au scăpat caii, săracii, fiindcă la Tisa au murit cai mulți...

OMUL CU CĂCIULA BRUMĂRIE : Da, la Tisa au murit cai mulți, am fost și eu acolo.

PĂTRU : De unde ești dumneata ?

OMUL CU CĂCIULA BRUMĂRIE : De la vale.

PĂTRU : Am fi vrut să ne ducem și noi la vale, dar nu s-a mai putut, nu mai e voie să te duci cu carul...

UN MEMBRU AL COMISIEI : Uite, dumnealui e chiar președinte. A fost ca dumneata, și uită-te și dumneata cum arată azi un țăran președinte.

PĂTRU : Frumoasă căciulă...

OMUL CU CĂCIULA BRUMĂRIE : De merinos. Avem un sector bun la gospodărie, însă eu am cumpărat-o de la Drăgănești. Într-o duminică, după ce s-a dat ce era de dat, am fost toată comuna la Drăgănești și-am cumpărat tot tîrgul. Am vrut să vedem dacă putem cumpăra noi, care am stat în bordei, tot tîrgul, și l-am cumpărat. A scris și la ziar, nici testele de ace nu mai rămăsese, nimic...

UN MEMBRU AL COMISIEI (*Muierii*) : Dumneata ce zici ?

MUIEREA : Doamne ferește, păi eu ce să zic, ce să tănuiesc eu cu dumneavoastră, Pătru e aici, nu eu, eu ce să spui, eu ? Pătrule, ce faci ?

PĂTRU : Da, sîntem aici, la cota asta, aici am ajuns, aici stăm...

UN MEMBRU AL COMISIEI : Hai, tovarășe Petre, hai să vedem cum încheiem, că ne grăbim și noi, uite, avem aici hirtia și tocul, să...

OMUL CU CĂCIULA BRUMĂRIE : Lasă-l, e bolnav.

UN MEMBRU AL COMISIEI : Am mai văzut eu situații din astea.

OMUL CU CĂCIULA BRUMĂRIE : E bolnav. (*Muierii.*) Ai grijă de el. (*Pleacă toți.*)

PĂTRU : Apă ! (*Se lasă moale pe pat.*) Năiță ! Năiță !

MUIEREA (*urlă*) : Nașule ! Moare Pătru, și numai pe dumneata te strigă.

NĂIȚA (*urcă în fugă treptele*) : Cum, moare ? ! Pătrule, ce e cu tine, mă băiatule, ce ai tu ? Pătrule ! Tu n-ai, nu mă vezi tu pe mine, Năiță ? Ce-ați făcut voi, fină ? Pătrule, ce e, mă băiatule, cu tine, ce-ai tu, cînd te-ai îmbolnăvit tu și de ce te-ai îmbolnăvit tu așa ?

PĂTRU (*deschizînd ochii*) : Năiță, eu mor.

NAIȚA : Nu se poate să mori. Cum să mori, am fost noi unde am fost și tot am scăpat, cum să mori tu acum, vezi-ți de treabă... (*Pătru se ridică din pat și iese în capul scării. Năiță continuă să-i vorbească acolo unde a stat.*) Uită-te și tu cum a răsărit coacăzul tău și cum a înflorit el, acum dă pe rod, nu se poate să mori...

PĂTRU : Văd... și mă bucur... dar eu sînt numai în trecere... (*Dă să coboare. Se oprește.*) Mai e mult, Năiță ? Că eu am obosit și nu mai pot.

NAIȚA : Pătrule, ce faci ? Unde te duci tu, ce e cu tine, Pătrule, nu auzi ? Pătrule, mă băiatule, să nu faci una ca asta, mă, auzi tu ? Pătrule !... De ce te-ai supărat tu, mă Pătrule, că nu e nici o supărare, ne înscrim și noi, ce să facem, toți s-au înscris. Or fi avînd și ei dreptate, poate că așa ne mai ridicăm și noi, nu e cazul să te

supări tu așa de rău, hai, că te faci bine și vine primăvara și...

(*Pătru face un pas.*)

MUIEREA : Nu mă lăsa. Pătrule, că eu numai pe tine te am, Pătrule, Doamne, nu mă lăsa...

(*Pătru coboară scara.*)

PĂTRU : Nu mor, mă duc nițel prin grădină, să văz și via, fiindcă mi s-a părut cam ofilită azi-dimineață. A dogorit-o rău soarele.

NAIȚA : Adu iute o luminare, iute !

PĂTRU : Nu e nevoie, că eu cunosc drumul, tot așa am fost noi și în noaptea aceea cînd m-au îngropat cu brandurile și eu am ieșit din întunericul ăla. Nu e nevoie...

NAIȚA : Pune-i lumina în mină.

PĂTRU : Nu e nevoie...

(*Imagina se întunecă.*)

Al șaptelea anofimp

ÎNȚIĂ ZI DE PRIMĂVARĂ

În prim-plan, de o parte, Dumitru Dumitru, Geanovu, Petre al lui Toma, comisia de colectivizare. De cealaltă parte, singur, Năiță. Vocea lui Năiță se aude nefiresc de tare.

NAIȚA : Și locurile cu temelii ?...

DUMITRU DUMITRU : Și.

NAIȚA : Și carul ?

DUMITRU DUMITRU : Sigur, și carul.

GENICA (*vocea îi tremură, desperată*) : Năiță, ce faci tu, Năiță ?

NAIȚA (*inecat*) : Ce să fac, a trecut viața și n-am făcut nimica și am îmbătrînit și mi s-a urît să mai bată Ciclop la ușa mea. (*Tare.*) Boii nu-i mai am.

DUMITRU DUMITRU : Scrie și boii, fiindcă-i luăm înapoi.

(*Bat clopotele tare, a mort. Se aud muierile, bocînd.*)

GENICA : Năiță, ce faci tu, Năiță ? !

DUMITRU DUMITRU : Nu mă pot desface de ei. Sînt și eu țăran ca și ei, am rămas țăran. Și ei au dreptate, și întrebările lor sînt adevărate, și lacrimile lor sînt la fel, și ne-înțelegerea lor e adevărată, și cum cerșesc ei garanția... Și, noi trebuie să le garantăm lor că va fi bine, că va fi mai bine așa, și nu știm nici noi totul pînă la capăt, însă adevărul e că nu mai e timp...

GENICA (*din nou, bocînd*) : Năiță, ce faci tu, Năiță ?

MUIEREA LUI PĂTRU : Pătrule de ce ai făcut tu așa, Pătrule ? !

(*Pătru e întins pe car, și tot satul îl petrece, într-o alegorie bizară. În frunte e Moșul, cu un sfeșnic. Toți stau pe loc, într-o legănare mută.*)

NAIȚA : Pătrule, vine primăvara la Cornu Caprei, Pătrule ! A înmugurit răchita, Pătrule !

(*Dumitru al lui Dincă sună dintr-o goarnă spartă.*)

SIMION (*cîntă, cu glasul tremurat*) : „Vă las cîntecele mele. Să vă petreceți cu ele...”

CORUL FEMEILOR :

„M-ofilesc ca frunza-n vînt
Cînd cade jos pe pămînt
O plouă și-o bate vîntul
S-amestecă cu pămîntul.
O suflă vîntul pe toată
Parcă n-a fost niciodată...”

(*Intuneric.*)

S F Î R Ș I T